

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Saatlı əməkhaqqı ilə
bağlı xəbər -
oktyabrın
1-dək...
yazısı səh.6-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 23 may 2024-cü il Cümə axşamı № 89 (8462) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Əli Əsədov və Ceyhun Bayramov Tehrandə - münasibətlərdə yeni səhifə

Baş nazir və xarici işlər naziri helikopter qəzasında həlak olanların anım mərasimində iştirak edib; səfirlərin açılması isə an məsələsidir - Bakıdan reyter

yazısı səh.9-da

Zəngəzur dəhlizinin açılacağı tarix - ya Ermənistan, ya da...

yazısı səh.8-da

İranda kritik seçki - 14-cü prezidentdən gözləntilər

yazısı səh.4-da

Prezident PA-nın Hərbi məsələlər şöbəsinə yeni müdir təyin etdi

yazısı səh.2-da

Gürcüstanda tufanqabağı sakitlik - qanun davası...

yazısı səh.12-da

Putinin Çin səfəri dünyanın taleyini dəyişəcək? - Zaxarovanın mesajı...

yazısı səh.13-da

Milli Məclisdən Lüksemburqa etiraz

yazısı səh.4-da

İrlandiya, Norveç və İspaniya Fələstin dövlətini tanıdı

yazısı səh.13-da

Körpələr üçün ana südünün əhəmiyyəti - 2 yaşa qədər...

yazısı səh.15-da

Makronun qəfil Yeni Kaledoniya səfəri - Paris koloniyalarını itirir

yazısı səh.11-da

SƏRHƏDDƏ TARİXİ GÖRÜŞ ZƏRURƏTİ - SÜLH UZAQDA DEYİL

Azərbaycan dövlətinin prinsipial mövqeyi İrəvanı da barışa doğru addım atmağa vadar edir; Prezident İlham Əliyev "sülh üçün tarixi imkanlar yaranıb" söylədi; ekspertlərdən nikbin açıqlamalar

yazısı səh.5-da

Sənədsiz evlər problemi portalla çözülə biləcəkmi - hökumət istəsə...

2-3 il ərzində Bakı ətrafında olan sənədsiz evlərin əksəriyyətinə çıxarış vermək olar, amma...

yazısı səh.10-da

Paşinyan:
"Erməni kilsəsi ən böyük təsir agentidir, bunu aradan qaldıracağıq"

yazısı səh.3-da

Firudin Cəlilov:
"Güneyli soydaşlarımızın dili daha təmizdir, çünki..."

yazısı səh.14-da

Türkoloq
Ramiz Əskər
vəfat etdi

yazısı səh.2-da

Prezident PA-nın Hərbi məsələlər şöbəsinə yeni müdir təyin etdi

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasında yeni təyinat olub.

Musavat.com xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Fərid Mirmufid oğlu Seyidov Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Hərbi məsələlər şöbəsinin müdiri təyin edilib.

Fərid Seyidov indiyədək sözügedən şöbədə müdir müavini vəzifəsini icra edib.

Belə ki, bu ilin yanvarın 11-də Fərid Mirmufid oğlu Seyidov Prezident Administrasiyasının Hərbi məsələlər şöbəsi müdirinin müavini təyin edilib. O, həmin gündən şöbənin sədrinin də vəzifələrini icra edib.

Qeyd edək ki, sözügedən vəzifəni ötən ilin dekabr ayına kimi Məhərrəm Əliyev tutub. O, 2023-cü ilin dekabrın 9-da vəzifəsindən azad edilərək Belarusa fəvqəladə və səlahiyyətli səfir təyin olunub.

Modern.az

Məktəbdə 20 minlik mənimləmə - cinayət işi başlandı

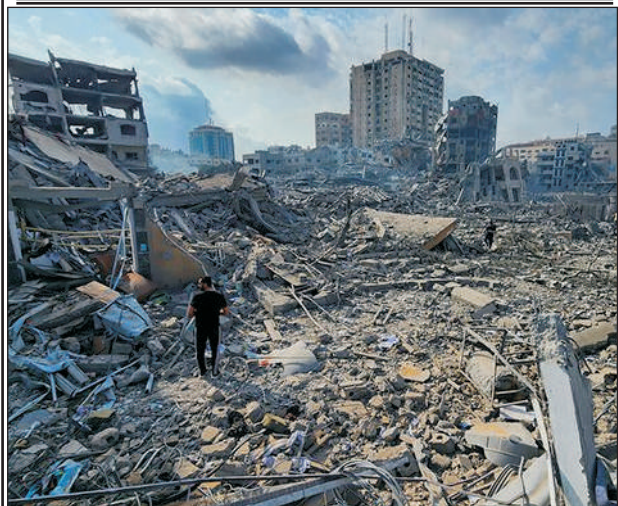
Daşkəsəndə işə gəlməyən işçilərə və tədris olunmayan dərslərinə görə 20 min manatdan artıq pul vəsaiti mənimlənilib.

Bu barədə Musavat.com-a Daşkəsən Rayon Prokurorluğundan məlumat verilib.

Bildirilib ki, Daşkəsən rayon Bayan kənd tam orta məktəbində baş verən qanunsuzluqlarla bağlı vətəndaş müraciəti əsasında araşdırma aparılıb.

Araşdırmalar zamanı qeyd olunan təhsil müəssisəsində 2020-2021 və 2023-2024-cü tədris illərində işə gəlməyən işçilərə və tədris olunmayan dərslərinə görə əməkhaqqı ödənilməsi və digər yollarla 20 min manatdan artıq pul vəsaitinin mənimlənilməsi və israf edilməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Faktla bağlı Daşkəsən Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 179.2.2 (təkrar mənimləmə) və 308.1-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə cinayət işi başlanaraq istintaq aparılır.

Qəzzada ölənlərin sayı 35 min 709 nəfərə çatıb

İsrailin Qəzza zolağına hücumları nəticəsində həlak olanların sayı 35 min 709 nəfərə yüksəlib. Misriya.Az "The Guardian"-a istinadən xəbər verir ki, bu barədə anklavın Səhiyyə Nazirliyi məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, yaralıların sayı isə 79 min 990 nəfərə çatıb.

Türkoloq-alim Ramiz Əskər vəfat etdi

Azərbaycanın elmi ictimaiyyətinə ağır itki üz verib.

Musavat.com xəbər verir ki, tanınmış türkoloq-alim, filologiya elmləri doktoru, tərcüməçi, jurnalist, Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) professoru Ramiz Əskər 22 may 2024-cü il tarixində, 70 yaşında vəfat edib.

Ramiz Baxşəli oğlu Əskərov 10 yanvar 1954-cü ildə Qərbi Azərbaycanda, Amasiya rayonunun Qaraçanta kəndində anadan olub. 1978-ci ildə M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsini bitirib. Bir sıra qəzet və jurnallarda məsul vəzifələrdə çalışıb.

2003-cü ildən taleyini Bakı Dövlət Universitetinə

bağlayan R.Əskər burada türk xalqları ədəbiyyatını tədris edib, Bədii tərcümə elmi-tədqiqat laboratoriyasının baş elmi işçisi və müdiri olub. 2012-ci ildən BDU-nun Türk xalqları ədəbiyyatı kafedrasının müdiri vəzifəsində çalışıb.

Bu təhsil ocağının professoru kimi fəaliyyət göstərirdi. R.Əskərin müəllifi və tərtibçisi olduğu "XX əsr özbək şeiri antologiyası", Zəhireddin Məhəmməd Baburun "Baburnamə", Sultan Hüseyn Bayqaranın "Divan", Yusif Balasqunlunun "Qutadqu bilik" və digər nəşrlər ona Azərbaycanla yanaşı, bütün Türk dünyasında şöhrət qazandıraraq, o, türk, rus, özbək, qazax, uyğur,

türkmən, tatar, başqırd və qaqauz dillərindən tərcümələr edib.

Ədəbiyyatşünaslıq və publisistika sahəsində səmərəli fəaliyyətinə görə dövlət başçısının sərəncamları ilə R.Əskər "Əməkdar jurnalist" (2010) fəxri adına, "Şöhrət" və 2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordenlərinə layiq görülüb. O, həmçinin türk respublikalarının yüksək mükafatları ilə təltif olunub.

Mədəniyyət Nazirliyinin kollektivi tanınmış elm və mətbuat xadiminin vəfatından kədərəndiyini bildirir, mərhumun ailəsinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin!

Bakıda bu yol mayın 29-na qədər bağlanırs

Bu gün saat 08:00-dan mayın 29-u saat 22:00-a qədər Bakının 8 Noyabr prospektinin Yusif Səfərov küçəsi ilə kəsişməsindən Xəqani Rüstəmov küçəsinə qədər olan hissəsində aparılacaq əsaslı təmir işləri ilə əlaqədar nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti məhdudlaşdırılacaq.

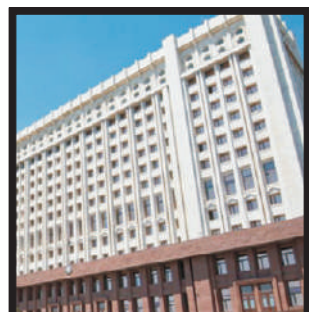
Musavat.com bu barədə Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə istinadən xəbər verir.

Məlumatla görə, alternativ olaraq sürücülər təmir müddətində sözügedən əraziyə paralel olan dənizkənarı avtomobil yolundan istifadə edə bilərlər.

"Sürücülərdən qeyd olunan müddət ərzində sözü-

gedən hissədə hərəkətdə olarkən diqqətli olmaları, yol hərəkəti qaydalarına riayət etmələri və ərazidə qurşadılmış müvəqqəti yol nişanlarının tələblərinə uyğun avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmələri xahiş olunur", - deyərək məlumatda qeyd olunub.

Əfv Komissiyasının iclasları başa çatıb, 700-dən çox müraciətə baxılıb

Azərbaycan Prezidenti yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının növbəti iclası keçirilib.

Bu barədə APA-ya Əfv Məsələləri Komissiyasının üzvü, Konstitusiya Araşdırmaları Fondunun rəhbəri Əliməmməd Nuriyev məlumat verib.

İclasda 100-dən artıq müraciətə baxılıb. Komissiyanın iclaslarında baxılan müraciətlərin sayı 700-ə çatıb.

Bununla da komissiyanın iclasları başa çatıb, baxılan müraciətlər ümumiləşdirilərək müvafiq qaydada Prezidentə təqdim olunacaq.

Qeyd edək ki, komissiyanın iclasları 28 May - Müstəqillik Günü ilə əlaqədar nəzərdə tutulan əfvə bağlı keçirilir.

Daxili Qoşunların Ali Hərbi Məktəbinin adı dəyişdirildi

Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının Ali Hərbi Məktəbi Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının Hərbi İnstitutu adlandırılıb.

APA xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev bununla bağlı Fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti və Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etməlidir.

“Ölkəmizdə kilə ictimai fikrə ən böyük təsir agentidir və biz bunu aradan qaldıracağıq”.

APA-nın Ermənistan mediasına istinadən xəbərinə görə, bunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan parlamentdəki çıxışında bildirib.

O vurğulayıb ki, yaxın iki-üç ay ərzində kilənin ictimai rəyə təsirlərinin aradan qaldırılması üçün qətiyyətli tədbirlər görülməlidir: “Ermənistanda tarixən din xadimləri gedib kilədə dini təhsil alır, qayıtdıqdan sonra isə agentlərə çevrildilər. Görünür ki, bu ənənə indi də dəyişməyib. Lakin biz yaranmış problemi iki-üç ayda həll edəcəyik”, - Paşinyan qeyd edib.

“Delimitasiya prosesi nəticəsində Ermənistanın dövlətçiliyi ilə bağlı problemin 60 faizini həll etmişik”.

Bunu da Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan parlamentdəki çıxışında bildirib. O, həmçinin Azərbaycanla sərhədlərin delimitasiyasının əsaslandığı xəritəni deputatlara nümayiş etdirib.

Ermənistanın hökumət rəhbəri bildirib ki, 1976-cı ilə aid olan xəritə vaxtilə SSRİ-nin Xəritəçəkmə Komitəsi tərəfindən təsdiqlənib və Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargahı ondan istifadə edib. O həmçinin Təvəş istiqamətində delimitasiya zamanı ölkəsinin ərazi itkiləri ilə üzləşməsi barədə id-

Paşinyan: “Erməni kiləsi ən böyük təsir agentidir, bunu aradan qaldıracağıq”

“Delimitasiya prosesi ilə Ermənistanın dövlətçiliyi üzrə problemlərin 60 faizini həll etmişik”

dialarla razılaşmayıb və bu prosesi uğur kimi dəyərləndirib: “Mən bunu uğur adlandırdım. Çünki Ermənistan tarixində ilk dəfə olaraq sərhədlərini danışıqlar yolu ilə müəyyən edir və bununla suverenlik, dövlətçilik və gələcək inkişafın təməlini qoyur”, - Paşinyan fikirlərini belə yekunlaşdırıb.

hədlərini danışıqlar yolu ilə müəyyən edir və bununla suverenlik, dövlətçilik və gələcək inkişafın təməlini qoyur”, - Paşinyan fikirlərini belə yekunlaşdırıb.

İT şirkətlərinin xaricdə uduzmasının səbəbi - ekspert detalları açıqladı

“Azərbaycandan olan hansısa bir İT şirkətin xaricdə biznes qurması üçün start vəziyyəti öncədən də digər qonşu ölkələrin start vəziyyətindən aşağıdır. Yəni bizim şirkətlərimiz öncədən uduzmağa, yaxud da daha az gəlir qazanmağa məhkum edilib”.

Musavat.com xəbər verir ki, bu sözləri Azərbaycan İnternet Forumunun rəhbəri Osman Gündüz bildirib.

Ekspert vurğulayıb ki, bu, Azərbaycan şirkətlərinin xaricdə görəcəkləri işlə bağlı əldə etdikləri gəlirlərdən ölkəmizə müxtəlif vergilər verməsi ilə bağlıdır.

“Hansı ki, bu gün qonşu ölkələrdə xarici fəaliyyətdən əldə edilən bu tip vergilər ya yoxdur, yaxud da çox aşağıdır. Baxmayaraq ki, İT şirkətlərinin start vəziyyətləri rəqabətə davamsızdır, bununla belə, hazırda onlarla ölkələrdə, Asiya və Afrikada müəyyən biznes qura biliblər. Amma bu proses çox zəif gedir. Halbuki İT şirkətlərin rəqəmsallaşma və rəqəmsal hökumətlə

bağlı əla vəziyyətdə olan, işlək həlləri var və bununla onlar rahatlıqla qonşu ölkələrin elan etdikləri tenderlərə qatılıb uğur qazana bilərdilər. Ölkəmizə də daha çox valyuta gətirə bilərdilər. Amma müşahidələr göstərir ki, son illərdə bu sektorda rəqabət xeyli kəskinləşib”.

Ekspert bu sahə ilə bağlı öz təkliflərini də qeyd edib: “Düşünürəm ki, İqtisadiyyat Nazirliyi və

RİNN xarici bazarlara çıxmaq istəyən şirkətlər üçün münbit şərait yaradılmasında ciddi mövqe tutmalıdır, hökumətə təkliflər verilməlidir. Regional bazarların tenderlərində uğur qazanmaq üçün İT şirkətlərimizin ixrac yönümlü məhsullarına və xidmətlərinə tətbiq olunan vergi yükü minimuma endirilməlidir. Fikrimcə, İRİA və KOBİA bu sahədə daha çevik və effektiv addımlar ata bilər.

Bunlar çox tez bir zamanda olmalıdır.

Regional bazarlar getdikcə daha çox tutulur. Rəqabət kəskinləşir. Sonra bu bazarlara girmək daha çətin olacaq. Ümid edirəm, yetərincə aşkar görünən və şirkətlərimizin xarici bazarlara çıxışını məhdudlaşdıran bu problemin tez bir zamanda həllinə nail ola biləcəyik”.

✉ **Xalidə GƏRAY,**
Musavat.com

Prokurorluq vətəndaşlara xəbərdarlıq etdi

“Həkim tərəfindən plastik və estetik prosedurların həyata keçirilməsi zamanı...”

Baş Prokurorluq plastik cərrahiyyə və digər estetik prosedurların keçirilməsinə dair tələblərlə bağlı vətəndaşlara müraciət edib. Qurumun mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumata görə, müraciətdə plastik cərrahiyyə əməliyyatı və ya digər estetik prosedurların həkim təyinatı əsasında həyata keçirilməsi olduğu vurğulanıb: “Bundan əvvəl həmin prosedurun şəxsin həyat və sağlamlığına təsirinə dair müayinəsi aparılmalıdır. Proseduru icra edən həkim pasiyentdən bu müayinənin aparılmasını tələb etməlidir.

Plastik cərrahiyyə əməliyyatı və ya digər estetik prosedur son zərurət halında həyata keçirilməli, hər bir şəxs üzrə keçirilmiş prosedurların uçotu aparılmalı, növbəti dəfə müraciət edildikdə əvvəlki prosedurlar barədə məlumat verilməli və həkim tərəfindən yoxlanılmalıdır.

Estetik proseduru həyata keçirən şəxsin müvafiq tibbi təhsili olmalı, həmçinin bu sahədə ixtisaslaşmalıdır.

Plastik cərrahiyyə əməliyyatını aparan şəxsin ali tibbi təhsili olmaqla yanaşı, bu sahədə ixtisaslaşmalıdır.

Ali tibbi təhsil almadan həkim və ya həkim-kosmetoloq adından istifadə etmək yolverilməzdir.

Plastik, rekonstruktiv və estetik əməliyyatlar ixtisaslaşmış həkim personalı tərəfindən həyata keçirilməli, həmin əməliyyatlar ümumi cərrahiyyə ixtisasına malik olan həkim və tibb personalı tərəfindən aparılmalıdır.

Plastik, rekonstruktiv və estetik əməliyyatlar aparılan klinikalarda reanimatologiya xidmətlərinin tələb olduğu zaman bu xidməti göstərən personal olmalıdır.

Plastik cərrahiyyə əməliyyatı və digər prosedurlar zamanı ölkə ərazisinə gətirilən müxtəlif tərkibli kosmetoloji vasitə və preparatların daşınması və tətbiqi xüsusi rejim tələb edir. Onların yararlılıq sertifikatları olmayan, keyfiyyətsiz və ya aşağı keyfiyyətli bir sıra vasitələrin istifadəsi ağır nəticələr verə bilər.

Həkim tərəfindən plastik və estetik prosedurların həyata keçirilməsi zamanı xəstəlik vəərəqəsi və xəstəlik tarixi haqqında qanunvericiliyin tələblərinin yerinə yetirilməsi zəruridir.

İstənilən invaziv müdaxilə zamanı, yeni insan bədənində müdaxilə zamanı tibb vəərəqələri açılması təmin edilməli və “Vahid Səhiyyə İnformasiya Sistemi” vasitəsilə elektron sənəd formasında tərtib olunmalıdır”.

Osman Gündüz

Xəbər verildiyi kimi, iyunun 28-də İranda erkən prezident seçkisi keçiriləcək. Bu, sayca 14-cü prezident seçkisi olacaq.

İran Konstitusiyasının Məcləsi Şurası iyunun 28-də növbədənə prezident seçkisinin keçirilməsi barədə qərarı təsdiqləyib. Bu barədə şuranın rəsmi nümayəndəsi Hadi Tahan Nazif məlumat verib. O bildirib ki, namizədlərin qeydiyyatı mayın 28-də başlayacaq.

Məlumdur ki, İranın daxili və xarici siyasətini təkə prezident deyil, Ali Rəhbər Ayətullah Əli Xaməneyi müəyyən edir. İran konstitusiyasının 131-ci maddəsində belə hallarda nə etmək lazım olduğu açıq şəkildə göstərilir. Bu maddəyə görə, Prezident vəzifədə olarkən vəfat edərsə, vəzifəsi onun vitse-prezidentinə həvalə olunur. Bu baxımdan 2021-ci ildən mərhum rəisin müavini olan Məhəmməd Möxbərin prezidentliyi gözlənilir. Yenə də İran Konstitusiyasına görə, Məhəmməd Möxbərin səlahiyyət müddəti 50 gün ərzində keçirilməli olan yeni seçki yekunlaşana qədər olacaq. Belə olan təqdirdə ekspertlər iqtidarda boşluqdan və ya siyasi böhrandan danışmağın düzgün olmadığını bildirirlər. Başqa sözlə, Ali lider Xaməneyinin İranın daxili və xarici siyasətindəki təsiri sayəsində İbrahim Rəisinin ölümü radikal siyasi dəyişikliyə səbəb olmayacaq.

Bəllidir ki, İranda son parlament seçkilərində əhali ən aşağı fəallıq göstərüb. Hazırda budəfəki seçkidən gözləntilər, yeni prezidentin Rəisi ya başqa düşərgədən olacağı, sabiq

İranda kritik seçki - 14-cü prezidentdən gözləntilər

Cənub qonşumuzda böhran gözlənilmir, yaxın günlərdə prezidentliyə namizədlər bəlli olacaq

prezidentlər Həsən Ruhani, Mahmud Əhmədinejadın seçkiyə qatılmaq ehtimalı və s. ilə bağlı məsələlər gündəmədir. **Millət vəkili Ceyhun**

Məmmədov "Yeni Məsavat" açıqlamasında qeyd etdi ki, bu gün İran-Azərbaycan münasibətləri sürətlə inkişaf etməkdədir: "Azərbaycan və İran

prezidentlərinin sərhəddə son görüşü birmənalı olaraq prosesə müsbət təsirini göstərəcək və tərəflər əlaqələrin inkişafı istiqamətində addımlarını

davam etdirəcəklər. Bu gün İranda seçki prosesinə hazırlıq gedir. Nəzərə almaq lazımdır ki, İranda idarəçilik sistemi çox güclüdür. Əsas məsələləri dini lider həll edir. Son baş verən hadisə İran cəmiyyətinin

də çox böyük təəssüf doğurdu. Düşünürəm ki, seçkidə müəyyən mənada fəallıq olacaq. Yeni seçilən prezident də Rəisinin siyasətini davam etdirəcək. Rəisi İran dövlətçiliyinə ən sadıq şəxslərdən biri idi. İranın daxili və xarici siyasətini ali dini lider müəyyənləşdirir. Hesab edirəm ki, İran dövləti bu seçkini uğurla başa çatdıracaq". **Ceyhun Məmmədov** sabiq prezidentlərin növbəti seçkidə iştirak edəcəyini güman etmir: "Sabiq prezidentlər Həsən Ruhani, Mahmud Əhmədinejadın seçkiyə namizəd kimi qatılacağını düşünmürəm. İrana yeni liderin rəhbərlik edəcəyini gözləyirəm. Qeyd etmək yerinə düşər ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev İranın Azərbaycandakı səfirliyini ziyarət etdi, xoş fikirlərini söylədi. Biz İran xalqına seçkilərin uğurla keçməsinə arzulayırıq. Ümid edirik ki, Azərbaycan-İran münasibətləri daha da inkişaf edəcək, möhkəmlənəcək".

Nigar HƏSƏNLİ,
"Yeni Məsavat"

Armen Qriqoryan: "Azərbaycanla sülh Ermənistan üçün prioritetdir"

Azərbaycanla sülh və Türkiyə ilə münasibətlərin normallaşması Ermənistan üçün prioritetdir.

APA Ermənistan mətbuatına istinadən xəbər verir ki, bunu bu ölkənin Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan bildirib.

O deyib ki, ölkəsi bu istiqamətdəki söylərin tərkib hissəsi olaraq nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması üzrə plan hazırlayıb.

Qriqoryanın sözlərinə görə, bu addım bölgənin Avropa və Mərkəzi Asiyaya çıxış imkanlarını asanlaşdıracaq.

Mirzoyan: "Ermənistan Aİ ilə münasibətlərin daha da dərinləşməsi üçün möhkəm siyasi iradəyə malikdir"

Ermənistanla Avropa İttifaqı arasındakı münasibətlər hərtərəfli birgə tərəfdaşlıq haqqında razılaşmadan daha geniş sahələrə əhatə edir.

APA-nın Aysor.am-a istinadən xəbərinə görə, bunu Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan parlamentdəki çıxışında deyib.

O bildirib ki, tərəflər bu münasibətlərin daha da dərinləşməsi üçün möhkəm siyasi iradəyə malikdir:

"Biz bu fəaliyyəti birgə tərəfdaşlıq müqaviləsi əsasında həyata keçiririk. İndi isə avropalı tərəfdaşlarımızla əlaqələrimizin bu sənədin (SEPA) hüddurlarından kənar səviyyədə genişləndirilməsini müzakirə edirik".

Milli Məclisdən Lüksemburqa etiraz

Lüksemburqun Deputatlar Palatasının sədri Klod Visler Ermənistan səfəri çərçivəsində mayın 22-də parlamentdə çıxışı zamanı Azərbaycanın ünvanına bir sıra ittihamlar səsləndirib.

Modern.az xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Klod Vislerin fikirlərinə münasibət bildirib.

Qeyd olunub ki, Milli Məclis bu qərəzli və absurd fikirləri kəskin şəkildə qınayır və qətiyyətlə etiraz edir.

Görünən odur ki, öz qanunvericiliyində fransız dilini əsas dil kimi müəyyən etmiş Lüksemburqlu təmsilçilər Cənubi Qafqaz regionuna yanaşmalarında "fransız üslubu"nu davam etdirməkdə həddən artıq həvəsli görünürlər. Belə ki, onlar regionda baş verən prosesləri sərbəst şəkildə təhrif etməkdən, hətta Azərbaycana qarşı hansısa tələblər irəli sürməkdən çəkinmirlər.

Mövcud reallıqları isə təhrif etmək mümkün deyil. Lüksemburqun Deputatlar Palatasının sədrinə bir sıra faktları xatırladaq: Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış və Lüksemburqdan dörd dəfə böyük olan əraziləri 30 il ərzində Ermənistanın işğalı altında qalıb. İşğal dövründə 1 milyondan artıq soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşüb. Səkkiz şəhər və yüzlərlə kənd, saysız-hesabsız tarixi, dini və mədəni abidələr darmadağın edilib və Yer üzündən silinib.

Təəssüf ki, özlərini humanitar dəyərlərin və fundamental hüquqların qaranlıq kimi qələmə verən Lüksemburq parlamenti özünə xas olan davranış tərzini seçib və bütün bu faciəvi hadisələrə obyektiv reallıqlara münasibətdə biganə qalmağa üstünlük verib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan öz torpaqlarını işğaldan azad edib, beynəlxalq hüququn norma

və prinsiplərini təkbaşına təmin edib. Bu gün Lüksemburqdan dörd dəfə böyük olan ərazilər böyük səylər hesabına bərpa olunur və yenidən qurulur. Məcburi köçkünlər öz doğma torpaqlarına qayıdır.

Otuz illik işğalın ağır nəticələrinə, törədilmiş dəhşətlərə baxmayaraq, Azərbaycan bu gün həm də regiona uzunmüddətli sülh və sabitlik gətirəcək normallaşma prosesinin təşəbbüskarıdır. Hazırda Azərbaycan-Ermənistan ikitərəfli sülh danışıqlarının müsbət şəkildə davam etdiyi bir məqamda xarici emissarların bu cür çıxışlarının isə regionda sülh və sabitlik naminə atılmış

addım olmadığı hər kəsə məlumdur. Bu müdaxilə cəhdlərinin sülh prosesində uğurlu nəticələrin əldə olunmasını əngəlləməyə çalışdığı şübhə doğurmur. Lüksemburq parlamentinə və onun sədrinə öz "dəstəyini" başqa istiqamətlərə yönəltməyi şiddətlə tövsiyə edirik.

Ermənistan tərəfinə isə xatırlatmaq istərdik ki, regiondan kənar üçüncü tərəflərin regionda baş verən proseslərə dair birtərəfli yanaşmalarının, uydurma və yalanların alqışlanması və dəstəklənməsi nə sülh prosesi, nə də etimad quruculuğuna yönəlmiş addımlara fayda gətirmir.

Mayın 19-da Azərbaycan-İran sərhədində ilk dəfə iki ölkə liderlərinin tarixi görüşü oldu. Bakı və Tehran uzun müddətdən sonra, arada yaşanan bəzi xoşagəlməz olaylara rəğmən, saat əqrəblərini faktiki surətdə burada tutuşdurdu və yeni mərhələnin anonsu verildi.

Bu görüş əlbəttə ki, ikitərəfli münasibətləri irəli aparmaq, dinc birgə yaşayış üçün digər qonşulara da yaxşı örnek, gözəl presedendir. Başqa sözlə, İlham Əliyev Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyanla da sərhəddə bir araya gələ, hansısa ortaq tədbirə qatıla bilər. Məsələn, sülh sazişi imzalamaq üçün. Xatırladaq ki, rəsmi Bakı xeyli müddətdir vasitəçilərsiz danışıqlara üstünlük verir. İrəvan da bu formatın real əhəmiyyətini praktikada görməkdədir. Həm Azərbaycan lideri, həm də Ermənistan baş naziri Bakıda keçiriləcək COP29-a sammitinədək tarixi sənədin imzalanmasını mümkün sayırlar, hazırda bunun üçün ən yaxşı zəminin olduğunu söyləyiblər. Noyabra isə 5 aydan çox vaxt var. Almatı danışıqları göstərdi ki, artıq masaya konkret sülh layihəsi qoyulub. Bundan əlavə, Ermənistandakı son etirazlar göstərdi ki, Paşinyan hökumətinin qərarlarına əngəl olacaq ciddi qüvvə yoxdur. Odur ki, Ermənistan bəlkə də ona son dəfə verilmiş tarixi firsəti düzgün dəyərləndirməli, Azərbaycan Prezidentinin 19 may mərasimində söylədiyi kimi, bir daha səhv etməməlidir.

"Hesab edirəm ki, Ermənistan səhv addım atmamalıdır. Regional məsələlər region ölkələrin bilavasitə iştirakı və iradəsi ilə həll olunmalıdır. Bölgə dövlətləri güclü dövlətlərdir, müstəqil siyasət aparan dövlətlərdir. Heç bir kənar qüvvə bu günə qədər bu dövlətlərin iradəsinə təsir etməyib və etməyəcək. Ümid edirəm ki, Ermənistan düzgün siyasət apararaq regional əməkdaşlığa ziyan yox, töhfə verəcək", - Prezident vurğulayıb. İlham Əliyev onu da deyib ki, bölgənin inkişafı bölgədəki ölkələrdə yaşayan xalqların iradəsi ilə təmin olunmalıdır: "Qeyri-regional ölkələrin bizim işlərimizə müdaxiləsi qəbul edilməzdir. Əgər kimə - buradan minlərlə kilometr uzaqlıqda yerləşən ölkələrin rəhbərləri bu bölgədə hər hansı bir nəticə əldə etmək istəyirlərsə, bizimlə danışsınlar. Yersiz və lazımsız müdaxilə bu günə qədər heç bir səmərə verməyib və verməyəcək".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 20-də Latviya Seyminin sədri Dayqa Mierinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən də bildirib ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin təmin olunmasından sonra regionda

sülh üçün tarixi imkanlar yaranıb. Azərbaycan Prezidenti Minsk Qrupunun həmsədrlərinin fəaliyyətinə toxunaraq, onun hər hansı nəticəyə hasil olmadığını, o zaman ərazilərimizin işğalının davam etdiyini vurğulayıb. Hazırda isə sülh gündəliyinin irəli aparılması üçün çox

mının faydasına olar. Azərbaycan sülh və ya çərçivə sazişini imzalamağa hazırdır, top Ermənistanın meydanındadır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev son açıqlamalarında vurğulayıb ki, iki ölkə sülhə indiki qədər yaxın olmayıb. Bu, reallıqdır. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da son

masına mane olmamalıdır". **Politoloq qeyd etdi ki, helikopter qəzasından əvvəl İran prezidentinin sərhəddə gələrək azərbaycanlı həmkarı ilə görüşməsi nümunəsindən Ermənistanın baş naziri də istifadə edə bilər:** "Danışıqlarda əldə edilən müsbət nəticələr göstərir ki,

Prezident cənab İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, COP29-dan əvvəl Azərbaycanla Ermənistan arasında sazişə nail olmaq, ən azı baza prinsipləri üzrə razılığa gəlmək tam real görünür".

E.Hacıyev xüsusilə vurğuladı ki, bölgədə sülhün bərqərar olması üçün

məhdudlaşdırma və Azərbaycanın Ermənistanla danışıqlarının yeni mərhələsinin təməli atılıb: "Bu, sülh sazişinə doğru müsbət dinamikanın davam edəcəyi anlamına gəlir. Bunun Ermənistanın güvəndiyi birləşmiş Qərbin rolunun azalması fonunda baş verməsi, mənə, 3+3 formatının da reallaşmasına yol açır. Ermənistanın da təklif etdiyi "sülh qovşağı" layihəsinin də müzakirəsi gündəmə gələ bilər. Region ölkələrinin qərarlılığından çox şey asılıdır". **Q.Çaxmaqlı hesab edir ki, İranda**

Sərhəddə tarixi görüş zərurəti - sülh uzaqda deyil

Azərbaycan dövlətinin prinsipial mövqeyi İrəvanı da barışa doğru addım atmağa vadar edir; Prezident İlham Əliyev "sülh üçün tarixi imkanlar yaranıb", söylədi; ekspertlərdən nikbin açıqlamalar

yaxşı və əlverişli imkanların olduğunu deyən dövlətimizin başçısı sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası istiqamətində də ikitərəfli proses çərçivəsində müsbət razılaşmaların əldə olunduğunu qeyd edib. Dövlətimizin mövqeyi bəllidir, Azərbaycan nəinki Ermənistanla sülhün tərəfdarıdır, həmçinin "Qafqaz Evi"nin reallaşmasını çox istəyir və bu ideyanı rəsmən bəyan edib. İrəvandan da müəyyən mesajlar və addımlar var, Qazaxın kəndlərinin azad olunması, sərhədin dəqiqləşdirilməsi prosesi də sülhü yaxınlaşdıran amillərdir. Belə hesab olunur ki, proseslər öz axarı ilə gedərsə, Azərbaycan-Ermənistan sərhədində Əliyev-Paşinyan görüşü həqiqətən qısa zamanda reallaşa bilər. Ekspertlərin gedişatla bağlı maraqlı fikirləri var.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh və ya çərçivə sazişinin imzalanması üçün ən münasib zaman yetişib: "Rusiya-Ukrayna müharibəsi və Qəzzada baş verənlər fonunda Cənubi Qafqazda sülh və əməkdaşlığın bərpası ha-

aylarda "sülh sazişi üçün vaxt yetişib" ifadəsini işlədir. Ermənistanda radikal müxalifət və kilə sülhə maneə deyil, bu qüvvələr Nikol Paşinyandan xeyli zəifdir. Demək, həm rəsmi Bakının, həm də rəsmi İrəvanın saziş imzalamaq üçün iradəsi var, məsələni yekunlaşdırmaq lazımdır". E.Şahinoğlu əlavə etdi ki, buna baxmayaraq, Ermənistanın hökumət üzvləri sülh sazişinə sərhəd məsələsini salmağa çalışırlar: "Onlar istəyirlər ki, sərhədin müəyyənləşməsi 1991-ci Almatı Bəyannaməsinə uyğun müəyyənləşdirilsin. İlham Əliyevin mövqeyi belədir ki, bütün məsələləri sülh sazişinə daxil etmək mümkün deyil. Çünki sərhədlərin müəyyənləşməsi vaxt aparan prosesdir. Digər tərəfdən, Azərbaycanla Ermənistan arasında ortaq razılaşmada vurğulanıb ki, sərhəd harada mümkündür, 1991-ci il Almatı Bəyannaməsinə görə müəyyənləşəcək, harada mübahisə yaranacaqsa, orada məsələ qarşılıqlı razılaşma əsasında həll olunacaq. Bu, o deməkdir ki, əslində rəsmi İrəvan sərhədin tamamının 1991-ci il Almatı sənədinə görə müəyyənləşməsinin çətinliklərini anlayır. Belə olan halda Almatı bəyanatı sülh və ya çərçivə sazişinin imzalan-

Azərbaycanın və Ermənistanın vasitəçilərə ehtiyacı yoxdur. Sülh və ya çərçivə sazişinin imzalanması üçün üçüncü ölkənin axtarışına ehtiyac yoxdur. İsti aylara daxil oluruq, sülh və ya çərçivə sazişinin sərhədin sıfır nöqtəsində imzalanması mümkündür. Məsələn, Qazax və Təvəş istiqamətində sərhəd artıq müəyyənləşib, həmin hissədə çadırlar salınıb liderlərin görüşü və sülh sazişinin imzalanması üçün hazırlıqlara başlanıla bilər. Bu, həm də sərhədin müəyyənləşən hissəsinin liderlər tərəfindən təsdiqi anlamına gəlir".

Deputat Emin Hacıyev qəzetimizə bildirdi ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh danışıqları artıq daha konstruktiv formada davam edir: "Əlbəttə ki, buna səbəb danışıqların vasitəçi olmadan aparılması məsələsində rəsmi Bakının prinsipial mövqə irəli sürməsi idi. Azərbaycanla Ermənistan arasındakı birbaşa dialoqun inkişafı bir daha onu göstərdi ki, biz öz mövqeyimizdə tamamilə haqlıyıq. Qazaxıstanın Almatı şəhərində vasitəçilər olmadan keçirilən görüş zamanı aparılan danışıqlar sülh sazişinə bizi daha da yaxınlaşdırır. Möhtərəm

Ermənistan kənar təsirlərdən qurtulmalı və sülh danışıqları prosesinə mane olacaq addımlar atmamalıdır: "Ermənistan hakimiyyəti və bütövlükdə Ermənistan cəmiyyəti qəbul etməlidir ki, yeganə xilas yolu Azərbaycanla sülhün bərqərar olunmasıdır. Burada, əlbəttə, ən önəmli məsələ delimitasiya, demarkasiya məsələləri və Ermənistanın konstitusiyasında etməli olduğu dəyişikliklərdir. Ölkələrimiz arasında birbaşa və konstruktiv dialoqlar davam edərsə, hesab edirəm ki, sülh müqaviləsi yaxın zamanlarda imzalana bilər".

Ermənistanın Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı isə bildirdi ki, sərhəd xəttində Azərbaycanla Ermənistan arasında ikili anlaşmadan sonra bölgədə maraqlı olan güclərin müdaxilə imkanları xeyli dərəcədə

gedən proseslərin netləşməsi müəyyən zaman ala bilər, amma münasibətlər gərginlikdən qurtarmaq üçün yaxın vaxtlarda anlaşa bilərlər: "Bu mənada Paşinyan-Əliyev görüşünün COP29-dan daha öncə bir araya gəlməsi mümkündür. Söhbət regional əməkdaşlıqdan gedirsə, bu daha çox Ermənistanla lazımdır. İlham Əliyev bunları deyir və Paşinyanı səhv addım atmamağa səsləyir. Bu o deməkdir ki, bu ölkə öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməlidir. Əsas problem Zəngəzur yolu, kommunikasiya xətlərinin açılması ilə bağlı ortaq məxrəcə gəlməkdir. Bu da müzakirə predmetidir. Bu mənada da dövlət başçıları görüşməsinə ehtiyac var. Sülh müqaviləsini bağlamaq üçün maneələr demək olar ki, yoxdur".

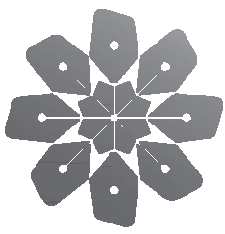
Q.E.PASASOY, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan vergi üzrə Çoxtərəfli Konvensiyaya qoşulacaq

Azərbaycan vergi üzrə Çoxtərəfli Konvensiyaya qoşulacaq.

APA-nın xəbərinə görə, bu, Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərə əlaqələr komitəsinin bu gün keçiriləcək onlayn iclasının gündəliyinə daxil edilmiş "Vergitutma bazasının aşınması və mənfəətin köçürülməsinin qarşısının alınması məqsədilə Vergi Sazişi üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsinə dair Çoxtərəfli Konvensiya"nın təsdiq edilməsi haqqında" qanun layihəsində əksini tapıb.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlək şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

Gənclər hər bir dövlətin, xalqın gələcəyidir. Bütün sahələrdə quruculuq işlərini, dövlət idarəçiliyini gənclər davam etdirir. Odur ki, bu gün gənc nəslin düzgün yetişdirilməsi, onların vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması dövlət siyasətində önəmli yer tutur. Bu baxımdan bütün dövrlərdə gəncliyin hazırlanması prioritet olub. Azərbaycan gəncliyi hər zaman ən çətin sınaqlarda irəlidə olub. Gənclərə göstərilən qayğı onlara olan inam və etimaddan irəli gəlir. Vətən müharibəsində gənclərimizin göstərdikləri qəhrəmanlıq, şücaət gəncliyə olan inam və etimadı doğrultdu. Vətənin bir qarış torpağını düşməne qıymayan gənclərimiz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması yolunda şəhidlik zirvəsinə yüksəldi və istəklərinə nail oldular. Bu gün Azərbaycan dünyada qalib, bütöv və suveren dövlət kimi tanınır. Bu, təkə gənclər üçün yox, hər bir soydaşımız üçün qürur və iftixardır. Azərbaycan gəncliyi sübut etdi ki, torpağını qorumağı bacarır. Gənclik bizim təsəvvür etdiyimizdən daha ciddi nailiyyətlər əldə etməyə qadirdir. Təkə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə deyil, ümumiyyətlə, Azərbaycanda yeni quruculuq dövründə gənclərin üzərinə çox böyük iş düşür.

Azərbaycan gəncliyi ictimai həyatın bütün sahələrində də aktiv fəaliyyəti ilə seçilir, siyasi, iqtisadi, humanitar, sosial tədbirlərin həyata keçirilməsində mühüm rol oynayır. Gənclərin fəaliyyəti üçün dövlətin yaratdığı geniş imkanlar nəticəsində bu təbəqə cəmiyyətin aparıcı qüvvəsinə çevrilib və gəncliyimiz ölkəmizin gələcəyi uğrunda inamlı addımlar atmaqdadır.

“SƏS” Media Qrupunun rəhbəri, politoloq Bəhruz Quliyev “Yeni Mü-

savat”a şərhində bildirib ki, müstəqil Azərbaycanda Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsindən sonra gənc nəslin layiqli vətəndaş olaraq hazırlanması, cəmiyyətə adaptasiyası, müxtəlif dövlət qurumlarında çalışmasını təmin etmək məqsədilə böyük işlər görüb: “Azərbaycanda hüquqi dövlət, vətəndaş cəmiyyəti yarandıqdan sonra gənclərin inkişafı və fəaliyyəti dövlətin prioritet istiqamətinə çevrilib. 2003-cü ildən başlayaraq cənab İlham Əliyev də

Milli şüur, vətənpərvərlik

YENİ ÜSAVAT
N 89 (8462) 23 may 2024

yeni mərhələdə gənclərin rolunun vacibliyini bildirib və ölkədə proqramlaşdırılmış gənclər siyasəti həyata keçirilib. 44 günlük qələbədən sonra isə tam yeni bir

yət kimi məsələlər daha ön planda olmalıdır. Mənəvi-əxlaqi, dini dəyərlərə söykənərək, gəncliyimiz yeni dövrün tələblərinə cavab verməlidir. Necə deyərlər,

strukturlarında, vətəndaş cəmiyyəti institutlarında gənclərin rolunun artırılması prosesi başlayıb: “Bu da global dünyanın tələblərinə cavab verən

qalib Azərbaycan kimi təqdim olunur. Bu baxımdan gəncliyimiz də öz gücünü səfərbər edərək, dövlətin inkişafı üçün öz töhfəsini verməlidir və deyərdim ki, qismən verir. Bu gün alim kimi, siyasətçi kimi, idmançı kimi gəncliyimiz ölkəmizi müxtəlif xarici arenalarda təmsil edir. Sevindirici haldır ki, modern dünyada modern

“Gənclər qalib dövlətin vətəndaşı kimi davranmalıdırlar”

Bəhruz Quliyev: “Ölkəmizi beynəlxalq səviyyədə təmsil edən gənclərimiz məhz müstəqillik dövrünün bəhrələridir və...”

gəncliyimiz formalaşır. Xatırladaq ki, ölkəmizi beynəlxalq səviyyədə təmsil edən gənclərimiz məhz müstəqillik dövrünün bəhrələridir və bu, aparılan gənclər işinin göstəricisidir. Amma hesab edərdim ki, bununla kifayətlənmək olmaz. Bu prosese davamlı proses kimi baxılmalı və gənclərlə bağlı aparılan bütün işlərdə buna diqqət edilməlidir.

Sonda demək istəyirəm ki, dövlətin gənclər siyasətinə rəğmən gənclik də buna adekvat olmalıdır. Yeni gənclik azərbaycançılıq, milli ideya uğrunda aparılan davamlı işlərdə öz gücünü və dəstəyini əsirgəməməlidir.

Gəncliyimiz hər zaman Azərbaycan vətəndaşı məsuliyyətini dərk etməli, bütün davranışlarında buna əsaslanmalıdır”.

mənzərə yaranıb. Çünki artıq fərqli mühit, fərqli çağırışlar, fərqli baxışlar mövcuddur. Gənclər ilk növbədə özünü qalib dövlətin müzəffər vətəndaşı kimi dərk etməli və davranmalıdırlar. Milli ideya, milli mənsubiy-

“keçmişə hörmət, gələcəyə rəğbət” devizinə əsaslanaraq inkişaf etməlidir”.

B.Quliyev vurğulayıb ki, bu gün Azərbaycanda dövlət idarəetmə strukturlarında, seçkilər orqanlarında, özünüidarəetmə

gəncliyin formalaşmasına öz töhfəsini verir. Hesab edərdim ki, bugünkü gənclərimiz daha fəal və çevikdirlər. Çünki qalib statusu xarakter və xüsusiyyətlərə də təsir edib. Ölkəmiz həm region, həm də dünyada yeni,

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

Saatlı əməkhaqqı ilə bağlı xəbər - oktyabrın 1-dək...

Nazirlik minimum əməkhaqqının artırılması ilə bağlı təkliflərini də təqdim etməlidir

Son günlər ölkədə aylıq minimum əməkhaqqının saatlıq minimum əməkhaqqı ilə əvəz edilməsi, həmçinin minimum əməkhaqqının artırılacağı ilə əlaqədar müzakirələr getməkdədir. Hər iki məsələ ilə bağlı xəbər Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə Komissiyanın “Əmək bazarı” işçi qrupunun 2024-cü il üzrə Fəaliyyət Planına istinadən yayılıb.

Bes bu tədbirlərin mahiyyəti nədir və yaxın müddətdə əməkhaqlarında artım mümkündürmü?

Əvvəlcə ondan başlayaq ki, adıçəkilən Fəaliyyət Planına əsasən, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə bu ilin oktyabr ayının 1-dək aylıq minimum əməkhaqqının saatlıq minimum əməkhaqqı ilə əvəz edilməsi ilə bağlı təkliflərini hazırlayıaraq aidiyyəti üzrə təqdim etməsi tapşırılıb. Nazirlik eyni zamanda noyabrın 1-dək minimum əməkhaqqının artırılması ilə bağlı təkliflərini də təqdim etməlidir.

Aylıq minimum əməkhaqqının saatlıq minimum əməkhaqqı ilə əvəz edilməsi ölkənin beynəlxalq reytinglərdəki mövqeyindən irəli gəlir. Belə ki, İqtisadi Azadlıq İndeksinin Əməyin azadlığı indikatoru 9 kəmiyyət alt faktoru əsasında hesablanır ki, bunlardan biri

də minimum əməkhaqqıdır. Bu baxımdan aylıq minimum əməkhaqqının saatlıq minimum əməkhaqqı ilə əvəzlənməsi onun hesablanma metodologiyasına dəyişikliyi nəzərdə tutur.

Minimum əməkhaqqı ölkə başçısının müvafiq sərəncamı ilə artırılır. Minimum əməkhaqqının nə qədər artırılacağına gəlincə, sonuncu dəfə ötən ilin əvvəlində minimum əməkhaqqı 15 faiz artırılaraq 345 manata çatdırılıb. Bunu 2022-ci ildəki 13,9 faizlik inflyasiyaya cavab tədbiri kimi də qiymətləndirmək olar. Hərçənd ki, 2023-cü ilin sonuna inflyasiya 8,8 faiz olsa da, cari ildə minimum əməkhaqqı göstəricisi dəyişməyib. Bu baxımdan minimum əməkhaqqının artırılması ilə bağlı sözügedən təkliflərin 2025-cü ildə artımla nəticələnməyini gözləyənlər az deyil.

Lakin o da məlumdur ki, hazırda rəsmi statistikaya görə, inflyasiya minimuma enib, hətta aprel ayında illik göstərici 0 faiz təşkil edib. Həmçinin əvvəlki illərin göstəriciləri onu deməyə əsas verir ki, minimum əməkhaqqının artması dövlət sektorunda çalışan hər iki nəfərdən birinin məzəlinə təsir edir. Bu da artım üçün kifayət qədər vəsaitin tələb olunmasından xəbər verir.

Ümumilikdə isə minimum əməkhaqqı ixtisasız əməyə və xidmətə görə aylıq əməkhaqqının ən aşağı səviyyəsini müəyyən edən sosial normativdir. Yeni işçiyə minimum əməkhaqqı məbləğindən aşağı məvacib verilməz. Burada söhbət ixtisasız əmək və xidmətə görə əməkhaqqından gedir. İxtisaslı əməyə görə, yeni mütəxəssis üçün isə minimum əməkhaqqı müəy-

yənləşdirmək olmaz.

Minimum əməkhaqqının artırılması ən əsas Vahid Tarif Cədvəlinə (VTC) uyğun əməkhaqqı alanların məvaciblərinin artması deməkdir. Əməkhaqları VTC əsasında ödənilən işçilərin sırasına dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən sosial, elm, mədəniyyət, gənclər və idman, kənd təsərrüfatı, ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi, mənzil-kommu-

nal, nəqliyyat, rabitə, meliorasiya, su təsərrüfatı, balıqçılıq sahələrində çalışanlar daxildir. Həmçinin dövlət orqanlarında çalışan, lakin dövlət qulluqçusu olmayan işçilər də bu sıraya aiddir.

Dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən sahələrdə çalışan işçilərin əməyinin ödənilməsi 19 dərəcə əsasında aparılır. Ən aşağı əməkhaqqı 1-ci dərəcə olmaqla minimum əməkhaqqıdır. Ən yüksək əməkhaqqı isə 19-cu dərəcə üzrə ödənilməklə 1125 manatdır.

Minimum əməkhaqqının artması maddi işə aid olmayan fəaliyyətdən əldə edilən gəlir üzrə məcburi dövlət sosial sığorta haqlarına da təsir edir. Belə ki, maddi işə aid olmayan fəaliyyətdən gəlir əldə edən sığortaolunarlara üzrə məcburi dövlət sosial sığorta haqqı minimum əməkhaqqına uyğun ödənilir. Məsələn, paytaxtda sahibkarlıq fəaliyyəti üzrə bu göstərici minimum əməkhaqqının 50 faizi, digər sahələrdə isə 25 faizdir. Nəticədə minimum əməkhaqqının artması bu sahədə dövlət sosial sığorta haqlarının da artacağı deməkdir. **Qafqazinfo**

Mayın 13-də Hindistan İranın Hind okeanı sahilindəki Çabahar limanını 10 illiyə idarəetməyə götürdükdən sonra Ermənistanda ölkənin Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizinə qoşulması imkanları ilə bağlı geniş müzakirələr başladı. Erməni ekspertlər dəhlizin fəaliyyətinin genişlənməsi fonunda İrəvanın onun tərkib hissəsinə çevrilmək istiqamətində fəaliyyətlərini aktivləşdirməsinin gərəkdiyini bildirirlər.

Ermənistanın dəhlizin iştirakçısı olması layihənin iki mühüm iştirakçısı - Hindistan və İran tərəfindən dəstəklənir. Hər iki ölkə öz maraqları baxımından dəhlizin bir qolunun Ermənistan üzərindən keçməsinə istəyir. Ötən il Hindistanla Ermənistan arasında İrəvanın Çabahar limanında idarəetmədə iştirakına dair razılaşma əldə olunduğu elan edilib. Bu ilin yanvarında Ermənistanın iqtisadiyyat naziri Vahan Kerobyan deyib ki, Hindistan və Ermənistan arasında İrandan keçən ticarət yolunun 2024-cü ilin may ayına kimi açılması nəzərdə tutulur: "Məqsədimiz budur ki, Hindistanın Mumbay limanından Ermənistanla İrandan Çabahar limanı vasitəsilə keçməklə düzgün fəaliyyət göstərən ticarət marşrutunun olması üçün bu ilin may ayına qədər bütün məsələləri həll edək".

Nazir bildirib ki, hindistanlı həmkarı, həmçinin Çabahar limanında Hindistana məxsus ərazinin operatoru olan şirkətin rəhbəri ilə görüşərək, may qədər görüləsi işləri razılaşdırıb.

May ayı artıq başa çatır, hələ ki Kerobyannın dediyi ticarət yolunun açılması gündəmə belə gətirilməyib. İranla Hindistan arasında müqavilə imzalandıqdan sonra Hindistanın Ermənistandakı səfiri Nilakşi Saha Sinha "Armenpress" agentliyinə bildirib ki, "Yeni Dehli İranın Çabahar limanından istifadə ilə bağlı İrəvanın təkliflərini gözləyir". Diplomət Ermənistan nümayəndələrinin limandan istifadəyə maraq göstərməsinə diqqət çəkib.

2023-cü ilin dekabrında Hindistanın İranla birgə inkişafında iştirak etdiyi limana Ermənistanın ərazi idarəetmə və infrastruktur naziri Qnel Sanosyan baş çəkib. "Biz Ermənistan tərəfdən təfərrüatı gözləyirik və konkret təkliflər daxil olanda onları mütləq nəzərə alacağıq", - səfir bildirib.

Diplomat həmçinin vurğulayıb ki, Ermənistan dənizə çıxışı olmayan ölkə olduğu üçün mütləq daha çox kommunikasiya layihələrinə ehtiyacı var - Hindistandan İranın Çabahar limanına və İrandan Qara dənizə gedən marşrut kimi. Onun fikrincə, layihənin həyata keçirilməsi Ermənistanın dənizə çıxışının olmasından yana çətinliklərin öhdəsindən gəlməyə kömək edəcək.

Ermənistanda hesab edirlər ki, Hindistandan yüklər Çabahar limanından İran ərazisi ilə ya dəmiryol, ya da avtomobillər vasitəsilə onların ərazisinə, oradan isə Gürcüstan üzərindən ya Rusiyaya, ya da Bolqarıstan limanlarına daşınacaq. Lakin İrəvanda

aydınlıq gətirmirlər ki, Ermənistan-İran sərhədindən yüklər Gürcüstana qədər necə daşınacaq: Ermənistanın dəmiryol sisteminin İran sistemi ilə əlaqəsi yoxdur - sovet dövründə Naxçıvan vasitəsilə təmin olunan əlaqə çoxdan ermənilərin özləri tərəfindən sıradan çıxarılıb. Avtomobil yoluna gəlincə, Ermənistan İran sərhədindən Gürcüstan sərhədinə qədər geniş avtomagistralın tikintisi layihəsinin icrasına 2009-cu ildən başlanıb, hələ heç yolun 30 faizi belə hazır deyil. Müxtəlif xarici qurumlardan alınan kreditlər hesabına yolun bir neçə hissəsində tikinti işlərinə başlanılıb, lakin aşkarlanan korupsiya faktları üzündən hələ də tikinti tamamlanmayıb. Tikinti işləri cəmi 67 km-lik hissədə bu və ya başqa dərəcədə aparılıb. Digər hissələrdə tikintinin maliyyələşdirilməsi üçün müxtəlif beynəlxalq maliyyə qurumlarının vəsait ayrıldığına dair məlumatlar bir qayda olaraq, doğrulanmır. Məsələn, 2022-ci ilin iyununda Ermənistan rəsmiləri yolun Kacaran-Aqarak hissəsinin tikintisinin maliyyələşməsi üçün Avrasiya İnkişaf Fondunun 154 milyon dollar kredit ayırdığını elan ediblər. Bildirilib ki, bu hissənin tikintisi 2023-cü ilin sonunadək yekunlaşacaq. Lakin 2023-cü ilin oktyabrında məlum olub ki, Ermənistanla İran yolun həmin sahəsinin tikintisinə dair müqavilə imzalayıblar. İmzalanma mərasimində İranın yol və şəhərsalma naziri Mehرداد Bəzrpaşın verdiyi məlumatdan aydın olur ki, 32 km-lik yolun tikintisi 210 milyon dollara başa gələcək və bu vəsaiti tamamilə İran maliyyələşdirəcək. Yolun tikintisini də İran şirkətləri həyata keçirəcək. Tikinti işlərinin 2026-cı ilin sonunadək başa çatdırılacağı deyilir. İran həmçinin Ermənistanla sərhəddə Araz çayı üzərində yeni körpünün tikintisini reallaşdıracaq.

2022-ci ildə Ermənistan rəsmiləri yolun tikintisinin ölkə büdcəsinə 3,5 milyard dollara başa gələcəyini açıqlamışdılar. O da o halda ki, 2022-2023-cü illərdə bütün sahələrin tikintisi üzrə müqavilələr imzalandı. Bu şərtlər daxilində yolun tikintisinin 2030-cu ilədək başa çatdırılması planlaşdırılırdı. Lakin hazırda 2024-cü ildir və hələ də yolun qalan hissələrində real tikinti işlərinə başlanmayıb.

Qeyd edək ki, Ermənistanda yeni avtomagistral Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinə qoşulmaq məqsədilə inşa olunur. Lakin son illərdə regionda baş verən proseslər Ermənistanın bu layihədən kənarda qalması

Hindistandan absurd dəhliz təklifi - yeni "xilas kəməri"...

Çabaharla bağlı planlar reallaşsa belə, yüklərin Ermənistan üzərindən ötürülməsi bu ölkə ərazisindəki infrastrukturun hazır olmaması səbəbindən uzun illər rentabelli olmayacaq

qoyarsa, onun genişləndirilməsi planları da yarımcıq qalacaq. Nəticədə Hindistanın bu liman vasitəsilə yük ötürmək imkanlarında artım olmayacaq. Ən yaxşı halda Yeni Dehli Rusiya ilə ticarətini bu liman vasitəsilə reallaşdırmaq imkanında olacaq. Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, Moskva yüklərin İran və Azərbaycan üzərindən deyil, İran-Ermənistan-Gürcüstan boyu hərəkətdən sonra öz ərazisinə çatmasında heç bir halda maraqlı olmayacaq.

Hətta Hindistanın Çabaharla bağlı planları reallaşsa belə, yüklərin Ermənistan üzərindən ötürülməsi bu ölkə ərazisindəki infrastrukturun hazır olmaması səbəbindən hələ uzun illər rentabelli olmayacaq. Bu marşrutla yaxın və ortamüddətli dövrdə ancaq Ermənistanla Hindistan öz arasıdakı ticarəti reallaşdırabilir. Ötən il bu ticarətin həcmində 7 faiz artım olub və ümumi həcmi 380 milyon dollara çatıb.

Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycanın hazır infrastrukturunu sürətlə genişləndirilir. Nəqliyyat dəhlizi dövrlərin marağında olsa da, onu işlək edən biznesdir. Biznes isə heç vaxt qısa və rahat yolu qoyub uzaq və narahat yolla hərəkət etməyəcək...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

sını şərtləndirib. Belə ki, Qərbin ağır sanksiyalarına məruz qalan Rusiya dəhlizin Azərbaycandan keçən seqmentinin işə salınması istiqamətində hərəkətə keçib. 2023-cü ilin mayında İranla Rusiya arasında Rəşt-Astara dəmiryol xəttinin tikintisinə dair müqavilə imzalanıb və Rusiya bu layihənin maliyyələşdirilməsi üçün İrana 1,3 milyard avro həcmində dövlət krediti ayrılıb. Yaxın həftələrdə İran ərazisində fiziki tikinti işlərinin başlanması gözlənilir. Aydın məsələdir ki, Rusiya İrandan yüklərin Ermənistanla, oradan Gürcüstana, yalnız oradan öz ərazisinə çatdırılması kimi absurd proyektə dəstək verərsə deyil. Xüsusilə də Azərbaycanın daha qısa, hazır infrastruktur olduğu, Azərbaycan üzərindən daşımalaraın həm vaxt, həm də maliyyə tutumu baxımından digər seqmentlərlə müqayisədə dəfələrlə əlverişli olduğu bir şəraitdə. Ermənistanın getdikcə artması gözlənilən yükləri ötürmək üçün nə normal avtomobil, nə də dəmiryolu infrastrukturunu, Rusiyanın isə onun yaradılmasını gözləməyə vaxtı yoxdur...

Erməni ekspertlər hesab edirlər ki, İrəvan layihədə mühüm rol öz ərazisində nəqliyyat problemlərini həll edib, Şimal-Cənub avtomagistralının tikintisini başa çatdırdıqdan sonra oynaya biləcək. Onlar bildirirlər ki, Ermənistan marşrutu logistika və infrastruktur nöqtəy-nəzərindən tam əlverişli olmasa da, o, hər bir halda İrana lazımdır.

Tehrana Ermənistan ərazisindən Rusiya və Avropaya yüklərini çatdıracaq alternativ yol olduğunu bilmək çox vacibdir. Hazırda Rusiya ilə ticarətin çox böyük hissəsi Azərbaycan, Avropa ilə ticarət isə Türkiyə üzərindən reallaşır. Tehran hər iki ölkədən asılılıqdan çıxmaq üçün Ermənistanla ləməyə, sadəcə, məcburdur.

Hindistanın da Ermənistan üzərindən yükdaşımalaraın təşkilində əsas marağı İran üzərindən göndərəcəyi yüklərin Avropaya çatdırılmasında Azərbaycandan asılılığı ən azı azaltmaqdır. Son illərdə Azərbaycanın Pakistanla yaxınlaşması Hindistan üçün arzuolunmaz prosesdir və Dehlinin bu dostluğa qarşı hansısa qüvvə qoymaq istəyi təbiidir. Lakin Hindistanın Ermənistan üzərindən keçməsi gözlənilən marşrutun inkişafında investor kimi iştirakı çətin görünür. Çünki Hindistan ABŞ-ın patronajlığı altında Avropa İttifaqı, ABŞ, Hindistan, Səudiyyə Ərəbistanı və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Yeni Dehliyə Hindistan-Yaxın Şərq-Avropa iqtisadi dəhlizinin yaradılması prosesinə qoşulub. India - Middle East - Europe Economic Corridor / İMEC adlandırılan layihə çox böyük investisiya qoyuluşları və intensiv fəaliyyətlər tələb edir. Hindistanın İranla Çabahar limanına dair müqavilə imzalamasından sonra ABŞ Dövlət Departamenti Yeni Dehliyə xəbərdarlıq edib. Belə ki, 2018-ci ildə İrana qarşı sanksiyalar genişləndirilən zaman ABŞ Hindistanın Çabahar limanındakı fəaliyyətlərinə istisna tətbiq edib. Lakin İranın Rusiyaya aktiv hərbi dəstək verməsindən sonra Vaşinqton Tehrana gəlir gətirən bütün kanalları bağlamağa çalışır. Digər tərəfdən, Çabahar vasitəsilə ötürülən yüklərin mühüm hissəsinin Rusiyaya çatdırılması planlaşdırılır. Belə bir şəraitdə Hindistanın Çabahar vasitəsilə İran üzərindən ticarəti genişləndirməsinə imkan verilməyəcəyi, limanla bağlı layihələrin sanksiyaların əhatə dairəsinə daxil ediləcəyi açıq dillə Yeni Dehliyə çatdırılıb. ABŞ Çabaharı sanksiyaya məruz

dirilən zaman ABŞ Hindistanın Çabahar limanındakı fəaliyyətlərinə istisna tətbiq edib. Lakin İranın Rusiyaya aktiv hərbi dəstək verməsindən sonra Vaşinqton Tehrana gəlir gətirən bütün kanalları bağlamağa çalışır. Digər tərəfdən, Çabahar vasitəsilə ötürülən yüklərin mühüm hissəsinin Rusiyaya çatdırılması planlaşdırılır. Belə bir şəraitdə Hindistanın Çabahar vasitəsilə İran üzərindən ticarəti genişləndirməsinə imkan verilməyəcəyi, limanla bağlı layihələrin sanksiyaların əhatə dairəsinə daxil ediləcəyi açıq dillə Yeni Dehliyə çatdırılıb. ABŞ Çabaharı sanksiyaya məruz

Grant Shapps

Britaniya MN: "Çin Rusiyaya Ukraynada istifadə üçün öldürücü silahlar göndərməyə başlayıb"

Çin Rusiyaya Ukrayna ilə müharibədə istifadə etmək üçün öldürücü silahlar göndərməyə başlayıb. APA-nın "Reuters"-ə istinadən xəbərinə görə, bu barədə Böyük Britaniyanın müdafiə naziri Grant Shapps bildirib. Onun sözlərinə görə, əldə olunan məlumatlar ciddi narahatlıq doğurur.

Nazir həmçinin hərbi qarşıdurmanın ilk günlərində Çinin Rusiya lideri Vladimir Putinə siyasi təzyiq göstərmək istədiyini, sonradan isə mövqeyini dəyişdiyini xatırladı.

Evdən qaçan qızlar və zəncirlənəsi ziyalılar

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Maraqlı regionda yaşayırdıq. Bir yanda dövlətin başçısını dağda itirirlər, tapılmır. O biri yanda, şimal tərəfimizdə isə çeçen qız qaçıb polis şöbəsinə girmişdi, deyirdi, ay aman, mən ailəmin, ata-anamın əlinə verməyin. Rusiyadakı əhvalat xüsusilə anekdotvari idi, əgər adamın o yazıq qıza yazığı gəlməsə, hətta gülmək olardı. Təsəvvür elə, eşşək boyda, dünyanın altıda birini tutan və qalan altıda beşinə də iddia edən imperiya balaca müstəmləkəsinin nazıyla oynamağa məcburdur. Çeçenlər Rusiyada qanun-zad tanımır, faktiki. Rəhmətlik Dudaşev və Aslan Masxadovun xəyalına gətirə bilməyəcəyi “müstəqillik” əldə ediblər. Ta nə lazımdır? Yetkinlik yaşına çatmış qızın atası onu əldə etmək üçün tayfını yığıb polisin qabağına tökmüşdü. Hətta Çeçenistanın dövlət nümayəndələri, yerli deputatxananın sədri-filan “bizim öz qanunlarımız var, qızın evdən getməyə ixtiyarı yoxdur, onu harada olsa tapıb ələ keçirəcəyik” deyirdilər. Polisin gücü isə yalnız qızı gizli yollarla ölkədən qaçırmışa çatdı.

Bizdə buna oxşar elementlər yoxdurmu? Var. Müsəlman deyilikmi? Vaxtaşırı bizdə də evdən qaçan qızlar, gəlinlər, qadınlar müzakirə mövzusu olur. Studiyyada oturan xalq artistləri “gərək ata vaxtında qızını şapalaqlasın” deyir. Lakin belə artistlərin özünə şapalaq vuran olmur. Əksinə, rəhbərlikdən pensiya, ev, medal alırlar.

Qazanbaş aparıcılar da “həyatda belə faicə görməmişik” deyib boş yerdən hadisə düzəltməyə çalışır, aranı qızıdır, zavallı tamaşaçıların emosiyalarını, hissələrini istismar edirlər. (Türkiyədə bunun adını mənə çox yaxşı qoyublar, biz də anlayış, termin kimi yararlanmalıyıq: duyğu sömürüsü. Doğrudan da sümürülər). Məsələn, bu günlərdə mən xəbər lentində belə bir əhvalata rast gəldim. 21 yaşlı qız evdən çıxıb, harasa gedib. Atası polisde axtarısa verib. Qız deyib ki, mən o evə qayıtmaq istəmirəm. Səbəblərini çox araşdırmadım, mənası da yoxdur. Ancaq bizim düşük, bambılı, səviyyəsiz telekanalizasiyalarımız bunu araşdırır, tok-şouya çevirir. Halbuki yetkinlik yaşına çatmış, müstəqil bir insanın özünə yaşayış yeri seçməsinə, hərəkət azadlığına heç kəs, o cümlədən valideynləri burun soxa bilməz. Bu, bizim konstitusiyada, qanunlarda, imzaladığımız beynəlxalq insan haqları konvensiyalarında açıq xətlə yazılıb.

Hələ studiyyaya qatılan məzmunuz, “ata” adlanan o tip də görün nə deyirdi: “Bizim öz qeyrətimiz, namusumuz var. Xalq bizi tanıyır, ziyalılarla oturub-dururam”. Sən demə, bu bambılı verilişə qatılmasını, həmin artistlərlə yanaşı durmasını nəzərdə tutur. Yoxsa qızı evdən qaçana qədər “gündəlik 20 qəpiyə” (bu əmək dəyərini aparıcı efirdən səsləndirdi) maşın dayanacağında işləyirmiş. Haradan baxsan xoşbəxtlik üzünə gülüb. Qızın evdən çıxması sayəsində “ziyalılarla” efirlərə çıxır. Tfu... Mirzə Cəlil demişkən.

Əlbəttə, ola bilər bu tip verilişlərin bəzisi uydurmudur, quramadır. Nə evdən qaçan var, nə polisə şikayət. Yeri gəlmişkən, mən polisin yerində olsam efirə basqın yapıb oradakıların hamısına 15 sutka verərdim, başqda xalq artisti olmaqla. Çünki şiddətə, zorakılığa çağırış vardı (şapalaq teması), çünki başqa insanın şəxsi həyatına müdaxilə vardı. Ancaq verilişin qurama olması, tamaşa kimi verilməsi heç bir yerdə qeyd edilmirsə, insanlarda yanlış təlim-tərbiyə effekti verir. Artıq hər kəs “nə olsun qızım yetkinlik yaşına çatıb, hara getsə məndən icazə almalıdır, lap 50 yaşa çatsın” məntiqinə köklənəcək. Məncə, efirdən belə şeylər vermək “Məhsul” stadionu tərəfdə beş-on müxalifətinin toplaşmasından daha təhlükəlidir, cəmiyyətin əxlaqını aşındırmaqdır, bizi mağara dövrünə qaytarmaqdır.

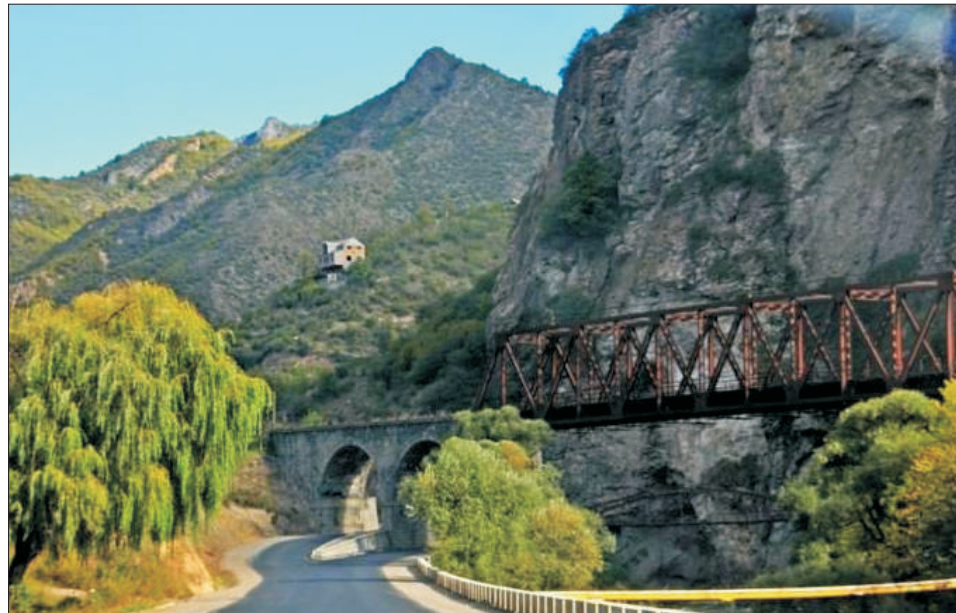
Bu gedişlərin, bu oyunların bizi hara apardığını anlamaq üçün grossmeyster olmağa da ehtiyac yoxdur. Necə deyirlər, “şəkil A-da göründüyü kimi”... Hərəsi bir dəstə qadını köpek kimi qapıya zəncirləyir, sonra da həyasızcasına deyirlər: “Balam, qadınlar kişilərə nisbətən ağıldan kəmdir da bə! Neyniyə? Bizə çata bilmirlər”.

Zəngəzur dəhlizi ətrafında qeyri-müəyyənlik davam edir. Bu da ən çox kapitulyant ölkənin konstruktivliyə yaxın gəlməyən mövqeyi ilə bağlıdır. Təbii ki, məsələyə qardaş Türkiyədə də böyük maraq var. “Turan yolu”nun mühüm seqmenti kimi.

Bu arada qardaş Türkiyənin neqliyyat və infrastruktur naziri Abdülqadir Uraloğlu deyib ki, Zəngəzur dəhlizi 2028-2029-cu illərdə fəaliyyətə başlaya bilər. Onun sözlərinə görə, tezliklə dəhlizlə bağlı qərar veriləcək: “Yaxın vaxtlarda Zəngəzur dəhlizinin hansı ərazidən - Ermənistan-dan, yoxsa İrandan keçəcəyi - qərar veriləcək. Bu, bizi Türk dünyası ilə birbaşa bağlayacaq bir layihədir. Naxçıvanda artıq xətt (dəmir yolu) var. Birinci mərhələdə o, modernləşdiriləcək, sonra yenidən qurulacaq. Artıq tenderlər elan olunub, amma bu gün başlasaq, təxminən 5 il çəkəcək. Ola bilsin ki, bu xətt 2028-2029-cu illərdə istismara verilsin”.

Dəhliz 2028-ci ilədək açılacaq? Qərb və Rusiyanın məsələdə mövqeyi necədir, dəqiqləşibmi?

Deputat Azər Badamov Ermənistanın dəhliz ifadəsindən qorxduğunu bildirdi: “Zəngəzur dəhlizinin açılması 10 noyabr 2020-ci ildə imzalanmış Üçtərəfli Bəyannatın 9-cu bəndində açıq şəkildə qeyd olunub. Azərbaycan üçün əsas məqsəd Naxçıvana maneəsiz keçidin açılmasıdır. Rusiya üçün isə bu dəhlizə nəzarəti həyata keçirmək maraqlıdır. Ermənistan isə dəhliz ifadəsindən qorxur və yol anlamı ilə marşrutun açılmasına razı olduğunu və bu yola Ermənistan təhlükəsizlik orqanları tərəfindən nəzarət olunmalı olduğunu bildirir. Ermənistan daxilində Zəngəzur dəhlizini Kaliningrad variantı ilə açılmasını da təklif edənlər var. Ölkəmiz üçün Kaliningrad variantı da məqbuldur. Əsas məsələ Naxçıvana yüklərimizi və vətəndaşlarımızı Ermənistan sərhədində yoxlamalara cəlb edilmədən gediş-gəlişinin təmin olunmasıdır. Qərb isə Zəngəzur dəhlizinə Rusiyanın nəzarət etməsini istəmir. Ermənistanda bu gün Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı dəqiq planlar yoxdur və ya olsa da açıqlamayıblar. Azərbaycan isə Zəngəzur dəhlizinə alternativ kimi İran ərazisindən yolun çəkilməsi variantı üzərində işləyir. Hətta Araz çayı üzərində kommunikasiyalar tikilir və 19 mayda sərhəddə keçirilən görüşdə İran ərazisindən yol infrastrukturunun qısa bir zaman kəsiyində çəkilməsi ilə bağlı məsələ müzakirə olunub. Ermənistan sülh danışıqlarında iki ölkə arasında bütün kommunikasiyaların açılması məsələsini gündəmə gətirir. Biz isə kommunikasiyaların açılmasının Zəngəzur dəhlizi ilə paralel baş tutmalı olduğunu bildiririk. Zəngəzur dəhlizinin açılması həm də Türkiyəyə maraqlıdır.

Zəngəzur dəhlizinin açılacağı tarix - ya Ermənistandan, ya da...

“Azərbaycan dəhlizin iqtisadi əsaslı rəqabət meydanına çevrilməsində maraqlıdır, çünki...”

Çünki bu dəhliz Türk dünyası- nı birləşdirəcək. Ona görə də Türkiyənin dövlət başçısı və digər rəsmiləri Zəngəzur dəhlizinin açılmasının alternativinin olmadığını bildirirlər. Ermənistan həm də Türkiyə ilə yolun açılmasına çalışır. Bu baxımdan Ermənistanın yollarının açılması üçün ilk növbədə onlar Zəngəzur dəhlizinin açılmasına razılaşmalıdır. Əks halda, yenə də dünyadan təcrid olunmuş şəkildə qalacaqlar. Bu baxımdan Ermənistanın Zəngəzur dəhlizinin açılmasına yaxın zamanlarda razılaşacağı gözlənilən- dir”.

AĞ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov İranla Azərbaycan arasındakı münasibətlərdə gedən normallaşma prosesindən də söz açdı:

“Zəngəzur dəhlizinin fəaliyyətə başlaması bir çox tərəfin maraqlarındadır. O cümlədən Azərbaycanın da maraqları daxildir. Məndən soruşsan olsa deyərdim ki, hər hansı bir global və ya regional transmilli layihənin Ermənistan- dan keçməsi potensial təhlükə ifadə edir. Bu, Ermənistanı imkan verir ki, tranzit qovşağı halına gəlsin. Eyni zamanda Ermənistanın neqliyyat infrastrukturunu şaxələndirir. Ölkəyə mal və xidmətlərin daxil olmasının yollarının artırılması maddi baxımdan ölkənin güclənməsi deməkdir. Azərbaycan regional stabil- lik yolunu seçib. Buna görə də Türkiyə, İran və Rusiya ilə əməkdaşlığı gücləndirir. Paşinyan hər nə qədər Qərb la- yihəsi olsa da, öz hakimiyyətində ən az qərbçi olandır. Məsələn, orada Alen Simon- yan kimi insanlar var. Onlar isə Rusiya ilə arada konfron- tasiya yolunu seçirlər. Qərb meylini daha güclü bir şəkildə ifadə edirlər. Bu isə regionda

balansı pozur. İranla Azər- baycan arasında ciddi nor- mallaşma prosesi başlayıb. Cənab İlham Əliyevlə mər- hum Rəisi arasında son görüş də buna dəlilətdir. Hər iki tərəf də anlayır ki, münasibətlərin dərinləşdirilməsi hər iki tərəfin maraqlarındadır. Tür- kiyə də region dörd bucaqlı- sında-Türkiyə-Rusi- ya-İran-Azərbaycan forma- tında maraqlıdır. Sonra bu for- mata Çin və Pakistanın logis- tik və mal-xidmət baxımın- dan, Qəterin isə maliyyə baxı- mından qatılması mümkün- dür. Ona görə əsas xəttin İran- dan, bəzi köməkçi arteri- yaların isə sülhdən sonra Er- mənistandan keçməsi pis ol- maz. Zəngəzur dəhlizi Erme- nistan üçün bizi və tərəfdaşla- rımızı gələcəkdə təhdid edə- cək amil olmamalıdır”.

Siyasi şərhçi Aqşin Kərimov isə hesab edir ki, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin rəqabət meydanına çevrilməsində maraqlıdır: “Zəngəzur dəhlizi kimi tanıdığımız layihə Horadizdən baş- layır, Ağbəndə qədər çıxır, daha sonra Ermənistan ərazi- sinə keçir. Azərbaycan hissə- sində tikinti, o cümlədən də- mir yolları və avtomobil yolla- rının çəkilməsi prosesi davam edir. Yeni avtomatik olaraq, bu qədər xərc və investisiya qoyulursa, deməli, Zəngəzur dəhlizinin açılması mənzərəsi də asanlıqla canlanır. Zəngə- zur koridoru proyektı həm re- gional, həm də beynəlxalq cəhətdən əhəmiyyətə malik olduğundan, onun gec-tez işə düşəcəyi ehtimalları güclü- dür. Çünki bu layihə regional və global aktorların əlaqələrini, əməkdaşlıq modellərini in- kişaf etdirmək, qazanclarını genişləndirmək məkanı kimi çıxış edir. Rusiya da, Qərb də, Çin də Zəngəzur dəhlizinə maraq göstərir, lakin onların

məqsəd və motivasiyaları fərqlənir. Problem onda bö- yüyür ki, Çin Zəngəzur dəhli- zinə Orta dəhlizin mühüm seqmenti kimi baxır, bu isə ABŞ, Böyük Britaniya, Hin- distan kimi güclərin maraqları ilə ziddiyyət təşkil edir. Üstə- lik, Çin iqtisadi portfellerlə pa- ralel olaraq münasibətlərə əli- ni uzadaraq vasitəçilik missi- yasına yiyələnir ki, bununla da həm də geosiyasi məq- sədlərini nümayiş etdirir. Pek- kinin İranla Səudiyyə Ərəbi- stanını birləşdirməsi, Rusi- ya-Ukrayna müharibəsindəki vasitəçilik səyləri, HƏ- MAS-İsrail arasındakı müha- ribəni dayandırmaq cəhdləri bunun təsdiqidir. Məncə, Qərb Çinin Cənubi Qafqazda böyüyən əzəlləri ilə də məş- ğul olmağa daha çox diqqət ayırır və bu, Zəngəzur dəhlizi- nə münasibətdə də özünü göstərəcək. Rusiya isə bura- da Çinlə əməkdaşlıqda ma- raqlıdır, ancaq onu da qeyd etmək zəruridir ki, Pekinin Orta dəhlizi istiqamətləndi- rən layihələri Rusiyadan yan keçir. Burada Rusiya əsasən Qazaxıstana diqqət yetirir ki, o, Pekinin strategiyasının ar- dınca çox getməsin. Bu pro- sesə Zəngəzur dəhlizinin Mərkəzi Asiya ilə əlaqələrdə yeni dinamika kontekstində baxdıqda, Azərbaycanın artıq üç güc mərkəzi - Qərb, Rusiya və Çin - arasında diq- qətli balans siyasəti yürütdü- yünü söyləyə bilərik. Mənim indi üçün gəldiyim qənaət be- lədir ki, Azərbaycan Zəngə- zur dəhlizinin iqtisadi əsaslı rəqabət meydanına çevril- məsində maraqlıdır, çünki bu, Bakıya olan strateji diq- qətləri artırır. Ancaq Azər- baycan gözlənilməz təhlükə- sizlik risklərini də mütləq şə- kildə nəzərə alır”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Mayın 22-də Azərbaycanın „aş naziri“ Əli Əsədov İran İslam Respublikasına səfər edib.

Nazirlər Kabinetinin məlumat xidmətindən “Yeni Müsavat”a verilən xəbəyə görə, mayın 22-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin tapşırığına uyğun olaraq „aş naziri“ Əli Əsədovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti İran İslam Respublikasının Prezidenti Seyid İbrahim Reisinin, xarici işlər naziri Hüseyn Əmir Abdullahianın və digər müşayiət edən şəxslərin helikopter qəzasında faciəli surətdə həlak olmaları ilə əlaqədar Tehran şəhərində keçirilən rəsmi anım mərasimində iştirak edib. Nümayəndə heyətinə xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov, Milli Məclisin Azərbaycan-İran parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvləri və digər rəsmi şəxslər daxildir. Bundan bir gün əvvəl Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev İranın ölkəmizdəki səfirliyini ziyarət edib, başsağlığı verib, İbrahim Reisi ilə görüşdə hansı məsələlərin müzakirə edildiyini açıqlayıb. Eyni zamanda parlamentdə helikop-

Əli Əsədov və Ceyhun Bayramov Tehranda - münasibətlərdə yeni səhifə

Baş nazir və xarici işlər naziri helikopter qəzasında həlak olanların anım mərasimində iştirak ediblər, səfirliyin açılması isə an məsələsidir - Bakıdan rəylər

Təəssüf ki, elə həmin gün yaşanan vertolyot qəzası, prezident İbrahim Reisi və digər rəsmi şəxslərin faciəvi ölümü bu müsbət hadisənin yaratdığı ovqata qəmli notlar qatdı. Ancaq inanırıq ki, ikitərəfli əlaqələrdə özünü göstərməyə başlayan pozitiv dinamika fors-major olaylara rəğmən, davam edəcək. Ona görə ki, sülhpərvər ölkələr həmişə qonşularla yaxşı əlaqələrə can atır. O səbəbə ki, qarşılıqlı iqtisadi-ticarəti əməkdaşlıq dövlətləri və xalqları bir-birinə daha sıx bağlamaqla, müsbət anlamda bir-birindən asılı eləməklə yanaşı, eyni za-

İrandakı səfirliyinin işinin bərpa olunması üçün tədbirlər görüldüyü diqqətə çatdırılıb. Əlbəttə, əsas olan binanın harada yerləşməsi yox, onun təhlükəsizliyinin təmin edilməsidir. Ümid edək ki, qonşu ölkə səfirliyimizə xain terror hücumu olayından gərəkən nəticəni çıxarır.

“Biz təbii ki, qardaş, qonşu və dost ölkələrlik. İranın Azərbaycanla olan əlaqəsi qonşuluq əlaqəsindən daha üstündür. Bu, qohumluq əlaqəsidir. Bunu mayın 19-da Araz çayı üzərində inşa edilmiş “Xudafərin” hidroqovşağının istismara verilməsi və

odur ki, sərhəddə görüş müsbət tendensiya yaratdı. Buna qədər xarici işlər nazirlərinin təmasları mühüm rol oynamışdı, sonra liderlər görüşdülər. Onun fikrincə, artıq Tehran-Bakı arasında normallaşma başlayıb və yeni perspektivlər açılmaqdadır: “İranın yeni prezidenti bu tendensiyanı davam etdirəcək. Sadəcə, 2021-ci ildə olan addımlar heç vaxt görünməmişdi. Amma bir müddət belə qeyri-adekvat addımlar atıldı. Bu görüş isə normallaşma üçün əsas oldu. Bununla belə, İranla əlaqələr mürekkəbdir. Çünki bu ölkədə Azərbaycana dost olan və bizə qarşı gədən dairələr var. İranın daxilində olan qüvvələrin Azərbaycana görə bir-birinə qarşı çıxmasına daha öyrəşmişik. O baxımdan Azərbaycanın İranla münasibəti açıq şəkildə ortadadır, seçim onlarındır. O ki qaldı səfirliyin açılmasına, xarici siyasətin həyata keçilməsində bu vacib elementdir. İranda xarici siyasətimizin daha yaxşı aparılması üçün fəaliyyəti bərpa edilməlidir”.

Siyasi ekspert Məhəmməd Əsədullazadənin sözlərinə görə, Azərbaycan İranla problemə maraqlı deyil: “Azərbaycanla İran arasında son günlər normallaşma prosesi başlayıb. İran tərəfindən mərhum xarici işlər naziri Əmir Hüseyn Abdullahian Azərbaycanın səfirliyə qarşı terror hücumundan sonra rəsmi Bakı ilə əlaqələrin bərpası üçün çox işlər gördü. Qeyd edim ki, bu əlaqələrin normal prosesdə davam etməsi Azər-

baycandan asılı deyil, İran rəhbərliyindən asılıdır. Göründüyü kimi, İran Azərbaycanla problemlə deyil, əməkdaşlıqla davam etmək qərarı verib. Məhz Prezident İlham Əliyev İran səfirliyində başsağlığı mesajında İranla razılaşmaların davam edəcəyinə ümid etdiyini vurğuladı. Azərbaycan ikitərəfli əldə edilən razılaşmalara sadıqdır. İran tərəfi də problem yox, əməkdaşlığı davam etdirəcək. Çünki Azərbaycana qarşı iki il ərzində həyata keçirdikləri təzyiqlər müsbət nəticə vermədi”.

Siyasi şərhçi Asif Nərimanliyə görə, səfirlik binasının yeni məkana köçürülməsi təhlükəsizlik məqsədi daşıyır: “Bu, Bakı-Teh-

ran xəttində münasibətlərin normallaşması atmosferinə uyğundur. İran daxilində Azərbaycana qarşı olan bu qrupların eyni addımı atmayacağına, yaxud başqa təxribatlar törətməyəcəyinə zəmanət yoxdur. O da istisna deyil ki, İran daxilində Bakı-Tehran münasibətlərinin normallaşmasının əleyhinə olanlar səfirliyin yenidən açılmasının qarşısını almaq məqsədilə təxribat törədə bilərlər. İranın mühafizəkar elitasına bağlı media orqanlarının Azərbaycana qarşı antitəbliğat kampaniyasını yenidən gücləndirməsi də bu kontekstdə diqqət çəkir”.

Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”

ter qəzasında həlak olanlar bir dəqiqəlik sükutla yad olunub. Həmin vaxtda XİN rəhbəri Ceyhun Bayramovun qəzada həyatını itirən mərhum nazir Hüseyn Əmir Abdullahianın səlahiyyətlərini icra edən Əli Bağeri Kani ilə telefon danışığı baş tutub. Tərəflər həm də Tehrandakı səfirliyimizin fəaliyyətinin bərpasını müzakirə ediblər. Bütün bu xronoloji ardıcılıq göstərir ki, Azərbaycan İranla necə dost, sədaqətli bir qonşu ölkədir. Ümid olunur ki, əldə edilən razılaşmaların icrası, regionda əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün addımların atılması ləngiməyəcək.

Yada salaq ki, mayın 19-da Azərbaycan və İran prezidentləri - Ərdəbillə sərhəddə “Qız Qalası” və “Xudafərin” bəndlərinin açılışını etdilər. Bu, əlbəttə ki, ikitərəfli münasibətlərdə müsbət işarəli, tarixi günlərdən biri idi.

manda qarşılıqlı etimadı gücləndirir. Müharibə ehtimalını gündəmdən çıxarır.

Məlumatlara görə, bəndlərin açılışından az sonra Tehrandakı səfirliyimiz də açılacaq. Ancaq əvvəlki ünvanda deyil, başqa yerdə və yeni binada. Hətta təxmini tarix də deyilir - iyun ayı. Qeyd etdiyimiz kimi, mayın 21-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla İran xarici işlər naziri evəzi Əli Bağeri Kani arasında telefon danışığı zamanı bu mövzuya da toxunulub. Belə ki, telefon danışığı zamanı iki ölkə liderləri arasında sərhəddə baş vermiş görüşün tarixi əhəmiyyət daşıdığı, strateji layihələrin işə salınmasının, neq-liyyat, iqtisadiyyat, enerji-kə sahəsində planların reallaşması üçün birgə səylərin bundan sonra da davam etdirilməsinin vacibliyi qeyd olunmaqla yanaşı, Azərbaycanın

“Qız Qalası” hidroqovşağının açılış mərasimində çıxışı zamanı İranın mərhum prezidenti Seyid İbrahim Reisi demişdi. Onu da bildirmişdi ki, bu əlaqələr və bağ çox möhkəm, çox dərin bağlıdır: “Bu bağ, bu əlaqə iki ölkənin tarixi, mədəni və dini əlaqələrinə söykənir”. Bütün bu detalları nəzərə alsaq, səfirliyimiz həqiqətən iyunda açılacaqmı? Səfir geri dönəcək, yoxsa yenisi təyin olunacaq?

Sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarovun “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, problemlər tam olaraq həllini tapmasa da, normallaşma prosesi başlayıb: “Dövlət başçımız bir müddət əvvəl belə bir fikir səsləndirmişdi ki, İranın bundan qabaqki administrasiyası ilə əməkdaşlıq edirdik. Amma 2021-ci ildə hakimiyyətə gələn administrasiya ilə problemlər başladı. İndi yaxşı hal

Zaxarova Simonyanı “şeytanlaşmaq”da ittiham edib

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyanın erməni kilsəsindən vergi alınması ilə bağlı fikirlərinə münasibət bildirib.

APA xəbər verir ki, Zaxarova bununla bağlı öz Telegram səhifəsində paylaşım edib.

O, Simonyanın çıxışını Ukraynanın eks-prezidenti Petro Poroşenkonun Rus Pravoslav Kilsəsinə tabe olan Ukrayna Pravoslav Kilsəsinə tam qadağa qoyulması barədəki təklifi ilə müqayisə edib.

“Niyə qərbilər tərəfindən bəslənməyə başlayanlar sözün əsl mənasında şeytanlaşdırılır?”, - Zaxarova bildirib.

Azərbaycanda yenedən sənədsiz evlərin sənədləşməsi məsələsi gündəmə gətirilib. Buna səbəb Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin Daşınmaz Əmlakın Dövlət Kadastrı və Reyestrinin İdarə Heyətinin sədr müavini Elşad Məmmədovun bir neçə gün əvvəl verdiyi açıqlamalardır. Reyestr rəsmisi bildirib ki, Azərbaycanda mövcud olan, xüsusilə sovet ittifaqı dövründə və müstəqilliyin ilk illərində özbaşına inşa edilmiş sənədləşdirilməsi mümkün olmayan evlərin təsnifatlaşdırma və qeydiyyatata cəlb olunması istiqamətində normativ hüquqi sənədlər hazırlanır.

E. Məmmədovun sözlərinə görə, Prezidentin ötən il daşınmaz əmlakın elektron reyestr və kadastr informasiya sisteminin yaradılması ilə bağlı fərmanı olub: "Həmin fərmanla yaradılmaqda olan Daşınmaz Əmlakın Elektron Reyestr və Kadastr İnformasiya Sistemi daşınmaz əmlakın reyestr və kadastr sahəsində bütün növ əməliyyatları elektronlaşdırılmasını nəzərdə tutur. Bundan sonra kağız tələbləri və vətəndaşların qeydiyyat orqanına gəlmə məcburiyyəti ortadan qalxacaq. Dövlət orqanları elektron integrasiya qaydasında bir-birindən sənədləri əldə edərək elektron arxivlər vasitəsilə qeydiyyat üçün lazımı sənədləri təmin edəcəklər. Bu istiqamətdə normativ hüquqi sənədlərin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı fərmanda tapşırıq qoyulub. Hazırda həmin normativ sənədlərin hazırlanması davam etdirilir. Portal yaradıldıqdan sonra bütün növ sənədlərin elektron qeydiyyatı başlanılacaq".

O qeyd edib ki, burada önəmli yeniliklərdən biri xüsusilə çoxmənzilli yaşayış binalarında mənzil əldə edilməsi ilə bağlıdır: "Bəzi vətəndaşların şikayəti ilə qarşılaşırdıq. Bir mənzilin bir neçə şəxsə satılması, ümumi sahənin düzgün hesablanmaması ilə bağlı şikayətlər olur. Vətəndaşların maliyyə borcunu tam ödəməklərinə baxmayaraq müvafiq arayışın əldə edilməsi ilə bağlı çətinliklərlə qarşılaşılmasından narazılıq edilir. Yaradılacaq modulla çoxmənzilli yaşayış binasının tikintisinə icazə alındığı andan etibarən həmin binanın portalda xüsusi bir imitasiyası yaradılacaq, hər bir mənzil ancaq portal vasitəsilə elektron qaydada alqı-satqı oluna biləcək və bir şəxsə satıldıqdan sonra həmin mənzil bloklanaraq onun ikinci, üçüncü şəxslərə satılmasına yol verilməyəcək. Eləcə də mənzilin ümumi sahəsinin qanunvericiliyə uyğun hesablanması, ödənişlərin elektron hökumət portalı vasitəsilə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Prezidentin fərmanı ilə bəzi qeyri-yaşayış obyektlərinin istismara icazəsinin sadələşdirilməsi nəzərdə tutulub. Bu istiqamətdə Azərbaycanda yeddi mindən artıq sahibkarın qeyri-yaşayış obyektinin sənədləşdirmə işləri artıq başlanılıb və burada çox ciddi, uğurlu bir təcrübə əldə olunub. Dövlət

Sənədsiz evlər problemi portalla çözülə biləcəkm - hökumət istəsə...

2-3 il ərzində Bakı ətrafında olan sənədsiz evlərin əksəriyyətinə çıxarış vermək olar, amma...

Xidmətində buradakı təcrübənin yaşayış fonduna tətbiqi istiqamətində işlər aparılır".

E. Məmmədov MTK-ların bir mənzili bir neçə hissəyə bölüb satmaları məsələsinə də münasibət bildirib: "MTK-lar fiziki olaraq mənzili bölüb, yeni qapı qoyub və ya başqı bilər, dəyişikliklər edərək sata bilirdilər. Vətəndaşlar sənədləşməyə gələndə məlum olurdu ki, əslində layihədə belə bölgü nəzərdə tutulmayıb. Alqı-satqı əməliyyatları tam elektronlaşdıqdan sonra layihədə olmayan hissə artıq portalda mövcud olmayacaq. Yəni əgər rəsmi qaydada layihəyə dəyişiklik edilməyibsə, şəhərsalma qaydalarına uyğun olaraq layihə təsdiqlənməyibsə, MTK özü fiziki vəziyyət yaradaraq alqı-satqı edə bilməyəcək. Bunun üçün portalda mənzilin hər bir imitasiyası olacaq, hər bir otağın, hər bir yaşayış və köməkçi sahənin yerləşmə mövqeyi öz əksini tapacaq və vətəndaş aldığı mənzilin bütün məlumatlarını görə biləcək".

E. Məmmədov bildirib ki, yeni yaradılan portalda elektron arxiv modulu olacaq: "Hər bir vətəndaş öz şəxsiyyət vəsiqəsinin pin kodunu orada yazdığı zaman ona digər dövlət orqanlarının bu günə qədər verdiyi sənədlərin elektron təsdiqlənmiş surətlərini görəcək. Məsələn, sizə hansısa icra hakimiyyəti tərəfindən bir torpağa aid sərəncam verilibsə, qeydiyyat üçün həmin kağızı fiziki olaraq gətirməyə ehtiyac olmayacaq. Həmin dövlət orqanı ilə elektron integrasiya qaydasında vətəndaş sənədi portalda gör-

cək"(APA).

Qeyd edək ki, bir neçə il əvvəl Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti paytaxt və paytaxtətrafı ərazilərdə tikilmiş sənədləşdirilməsi mümkün hesab edilən qanunsuz evlərin sayının 700 mindən artıq olduğunu bildirmişdi. Onların çoxunun avtomobil, dəmiryol, su, qaz, işıq xətlərinin mühafizə zolaqlarında inşa olunduğu deyilirdi. Bundan əlavə, bir sıra evlər bələdiyyələr tərəfindən dövlət mülkiyyətindəki torpaq sahələrinin qanunsuz satıldığı ərazilərdə inşa olunub. Başqa bir qrup evlər sovet dövründən Bakıətrafı kəndlərdə vətəndaşlara ayrılan, lakin müvafiq sənədləşmə aparılmayan ərazilərdə tikilib. Ümumilikdə, ekspertlərin qənaətinə görə, hazırda təkcə Bakı şəhəri və Abşeronda təxminən 600 minə yaxın, regionlarda isə 200 min mənzilin sənədləşdirilməsinə ehtiyac var. Bu hesablamalar əsasən kommunal xidmətlərdə qeydiyyatda olan abunəçi sayı əsasında müəyyən edilir. Belə ki, məsələn, ölkədə elektrik enerjisi ilə təmin olunan əhali abonentlərinin sayının 3 milyona yaxın olduğu bildirilir. Bu, respublikada qanuni sənədlər əsasında tikilməsinə baxmayaraq, mülkiyyət sənədi verilməyən mənzilləri, habelə qanunsuz tikililəri əhatə edir. Qanuni qeydiyyatı olan evlərin sayını bu göstəricidən çıxmaqla, rəsmiləşməsi hələ də aparılmayan ev sayını müəyyən etmək olur.

Təxminən 2019-cu ildən hökumət bu istiqamətdə müəyyən addımlar atır. 2019-cu ildə Prezident İlham Əliyevin imzaladığı fərmanla çoxmənzilli yaşayış binalarının istismara qəbulu prosesi asanlaşdırılıb və onlarda olan bir neçə min mənzil qeydiyyatata alınıb. Ondan sonra açıqlanan rəsmi məlumatlarda fərdi evlərin də sənədləşdirilməsinə dair yeni qanunvericilik aktı hazırlanacağı, Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin isə qeydiyyatı sənədləşdirilməsi ilə bağlı məlumat yayılıb. "Maliyyə və əmlak amnistiyası haqqında" qanun çərçivəsində digər məsələlərlə yanaşı, vaxtilə qanunsuz tikilən və indiyədək sənədləşdirilməmiş tikililərin tələyinin də həll olunacağı qeyd olunub. Bildirilib ki, qanun çərçivəsində qanunsuz obyektlərin sənədləşdirilməsi ilə bağlı nəzərdən keçirilən üsullardan biri də həmin obyektlərin kiçik məbləğ - tikilinin qiymətini cüzi hissəsini ödəməklə sənədləşdirilməsidir.

Xatırladaq ki, Azərbaycanda maliyyə və əmlak amnistiyasının hazırlanması barədə iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbarov 2020-ci ildə məlumat açıqlamışdı. Ötən müddət ərzində müvafiq qanun layihəsinin hazırlanmasına dair bir neçə dəfə məlumat verilib.

Azərbaycan hökuməti sənədsiz evlərin sayının artmasının qarşısını almaq üçün Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinə dəyişiklik edib. Həmin dəyişiklik əsasən 2023-cü il oktyabrın 1-dən sonra tikilən evlərin tikintiyə icazə sənədi olmadığı halda fərdi və qeyri-yaşayış evləri elektrik və istilik enerjisi, qaz və su təchizatı şəbəkələrinə qoşulmur. Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinə əsasən, tikintisinə icazə tələb olunan, lakin belə icazə alınmadan inşa edilən və ya tikilməkdə olan, habelə bərəndə məlumatlandırma icraatı tətbiq olunan, lakin tikinti işlərinin başlanmasına həmin məəcəllənin müvafiq maddəsində nəzərdə tutulan əsas olmadan inşa olunan və ya tikilməkdə olan tikinti obyektlərinin kommunal xidmətlərə qoşulması qadağandır. Yeni qeyri-yaşayış təyinatlı torpaqlarda tikilən fərdi evlərin elektrik, istilik, mavi qaz, su xətlərinə qoşulması mümkün deyil.

İndi yalnız yaşayış təyinatlı torpaqlarda, qanuni əsaslarla tikilən fərdi yaşayış evlərinin elektrik, qaz və su təchizatı şəbəkələrinə qoşulması mümkündür. Qanunsuz tikilən evə qaz, işıq, su çəkilməsinə görə cəzalar da müəyyənləşdirilib. Azərbaycan Prezidentinin fərmanı ilə Cinayət Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərə görə cəza tədbirləri nəzərdə tutulub. Belə ki, oktyabrın 1-dən tikintisinə icazə tələb olunan, lakin belə icazə alınmadan tikilməkdə olan və ya tikilmiş tikinti obyektlərinin təbii qaz, su, kanalizasiya, elektrik və ya istilik enerjisi təchizatı müəssisələrinin vəzifəli şəxsləri tərəfindən mühəndis-kommunikasiya təminatı sistemlərinə qanunsuz qoşulması - 2 min manatdan 4

min manatadək miqdarda cərimə və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Bu yeniliyin qanunsuz tikintilərin qarşısını tamamilə alacağı gözlənilən olmasa da, artıq həmin evlərdə məskunlaşmanı xeyli çətinləşdirəcəyi məlumdur.

2023-cü il oktyabrın 1-dək kommunal xidmətlərlə təmin olunmuş yüz minlərlə fərdi evin tələyinin isə yeni yaradılan portalla həll olunması qeyri-mümkündür. Çünki onların hər birinin sənədləşməsi üçün fərqli yanaşmalar tətbiq olun-

malıdır. Məsələn, yüksək gərginlik elektrik xətlərinin mühafizə zonasında inşa olunan minlərlə evin problemini həll etmək üçün həmin xəttin kəbelleşdirilməsi yetərlidir. Çünki hava xəttinin mühafizə zonası 15-25 metrdirsə, kabel xəttində bu, 2 metrə bərabərdir. Bir çox ərazilərdə elektrik xətlərinin yerini dəyişməklə minlərlə evin sənədləşməsi üçün qanuni şərtləri təmin etmək mümkündür. Eyni addımı su, qaz xətləri ilə bağlı da atmaq mümkündür. Hökumət problemin həllində maraqlı olarsa, hansı halda xətlərin, hansı halda evlərin köçürülməsinin optimal həll yolu olduğunu qısa müddətdə müəyyənləşdirmək mümkündür.

Aydın məsələdir ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası kimi ağır maliyyə yükü olan dövlətin yüz minlərlə evi kompensasiya müqabilində mühafizə zonalarından kənara köçürməsi yaxın 20 ildə belə mümkün olmayacaq. Buna görə də hökumətin diqqəti evlərin köçürülməsindən yüz dəfə daha aşağı başa gələcək kommunikasiya xətlərinin köçürülməsinə cəmləşdirməsi vacibdir. Bu olarsa, 2-3 il ərzində xüsusilə Bakı ətrafında sənədsiz olan evlərin əksəriyyətinin sənədləşməsinə nail olmaq mümkündür. Hətta hökumət həmin evlərin sənədləşməsi üçün xüsusi rüsum müəyyənləşdirməklə, kommunikasiya xətlərinin yerini dəyişmək üçün zəruri olan vəsaitin mühüm hissəsini də toplaya bilər. Yetər ki, real iş görmək istəyi olsun...

Q **Dünya SAKİT,**
"Yeni Məşavət"

Yeni Kaledoniya müstəqillik tərəfdarları ilə polis arasında toqquşmalar davam edir. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, mayın 22-də baş verən toqquşmalar nəticəsində infrastruktura zərər dəyib, avtomobillər yanıb. Yeni Kaledoniyadakı hadisələrlə əlaqədar Fransa prezidenti Emmanuel Makron adaya səfəri gözlənilir. Mayın 13-dən kütləvi etirazlar genişlənməkdədir. Fransa hökumətinin rəsmi nümayəndəsi Priska Teveno Nazirlər Şurasının iclası zamanı prezidentin Yeni Kaledoniyaya səfər edəcəyini bildirib.

Daha əvvəl məlumat verilmişdi ki, Makronun sədrlik etdiyi Fransa Müdafiə Şurası etirazlar fonunda Yeni Kaledoniyaya əlavə hərbi qüvvə göndərmək qərarına gəlib. Yeni Kaledoniyanın öz haqq işi uğrunda mübarizəsini gücləndirməsində rəsmi Paris son vaxtlar tez-tez Bakı və Ankaranı ittiham edir. Guya hansısa üçtərəfli gizli anlaşma var. Halbuki Azərbaycan, sadəcə, beynəlxalq hüquq çərçivəsində hərəkət edir və Yeni Kaledoniyanın müstəqilliyinin tanınması Milli Məclisdə heç vaxt müzakirəyə çıxarılmayıb, miflik “dqr”-in Fransa parlamentində tanınmasından fərqli olaraq. Bəs Afrikadan sürətlə qovulan müstəmləkəçi Fransa öz ərazi bütövlüyünü qoruya biləcəkmi?

Artıq Avstraliya iğtişaşların davam etdiyi Yeni Kaledoniyadan vətəndaşlarını təxliyə etmək qərarına gəlib. Yeni Zelandiya hökuməti də Yeni Kaledoniyada olan vətəndaşlarının təxliyəsinə başlayacağını açıqlayıb. Yeni Kaledoniyada etiraz aksiyalarında ölənlərin sayı 6 nəfərə çatıb. “Fransa hökumətinin Yeni Kaledoniya xalqına qarşı zorakılıqdan çəkinməyə və onun hüquq və azadlıqlarını təmin etməyə çağırırıq”. Bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Mari-

Makronun qəfil Yeni Kaledoniya səfəri - Paris koloniyalarını itirir

Okeaniya ölkəsi Fransanın müstəmləkə zülmündən qurtuluş uğrunda mübarizə aparır və Britaniya-ABŞ koalisiyası prosesə təkan verir - fərqli proqnozlar

ya Zaxarova deyib. Yeni Kaledoniyada müstəqillik üçün 4 dəfə referendum keçirilib, ən son səsvermələrin birində kiçik fərqlə (53,26%) Fransanın tərkibində qalmaq istəyənlər qalib gəlib, amma müstəqillik istəyənlərin sayı getdikcə artırdı. Son etirazlara səbəb odur ki, Fransa Yeni Kaledoniyaya yerləşənlərə (ən azı 10 il yaşaması şərti ilə) səsvermə hüququ vermək istəyir. Bu isə o deməkdir ki, yerli əhali olan kanakların səsi, siyasətə təsirləri azalacaq.

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədovanın fikrincə, Paris Bakını ittiham edəndə bir məsələni qarışdırır: “Yeni Kaledoniya öz müqəddəratını təyinetmə hüququna malikdir, faktiki

müstəmləkədir, amma onların Qarabağda müdafiə etdikləri “artsax” müstəmləkə deyildi, separatizm ocağıydı və 30 ildə heç bir ölkə onun müstəqilliyini tanıya bilmədi. Əgər Dağlıq Qarabağın statusunu müəyyən etmək məsələsi qoyulacaqdısa, o zaman orada yaşamış azərbaycanlı əhəlinin də rəyi öyrənilməliydi. Yeni nəzəri olaraq desək, guya bir referendum keçirilməli, Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı və erməni əhalisi birgə qərar verməliydi ki, Azərbaycanın tərkibində qalırlar, muxtariyyət istəyirlər, yoxsa ikinci “erməni dövləti”?

Bu da absurd məsələdir və beynəlxalq hüquq bizim yanımda idi. Azərbaycan öz ərazisindəki separatizmi məhv edib, dinc əhaliyə vətəndaşlıq təklif olunub. Bu-

nu ada ölkəsi ilə müqayisə etmək olmaz. Ona görə də Yeni Kaledoniyadan fərqli olaraq, Qarabağın yuxarı hissəsində yaşamış erməni əhalisi ayağa qalxıb müstəqillik tələb etməyib, yaxud iğtişaşlar olmayıb. Fransa daxili işlər naziri Azərbaycanı ittiham edəndə məsələləri qarışdırır. Qarabağda məhv edilmiş qondarma rejimdən fərqli olaraq, Yeni Kaledoniya müstəqillik əldə etmək hüququna malikdir və orada xalq etirazları var”.

Təhlilçi xatırladır ki, onlarda Numea Sazişi var və bu da referendum keçirib müstəqillik əldə edilməsi imkanı yaradır: “Amma proses ağır və mürəkkəb olacaq. Düşünürəm ki, belə tezliklə müstəqilliyə qovuşacaqlar. Çünki polis təndəşliq təklif olunub. Bu-

iğtişaşlar baş verir. Üstəlik, Makron səfər etməklə gərginliyin azalmasına səbəb olmaqla istəyir. Ancaq onun Yeni Kaledoniyada necə qarşılanacağı maraqlıdır. Hər halda, Fransa Afrikadan qovulduğu kimi Okeaniyadan da çıxarıla bilər. Bu prosesə təkan verən anqlo-sakson dünyası var. Rusiya da maraqlıdır ki, Fransa koloniyalarını itirsin və strateji mövqeləri zəifləsin. O baxımdan dünyanın müxtəlif qütblərində böyük dövlətlərin geopolitik qarşıdurması güclənir. Biz bunu Ukrayna münaqişəsi, Yaxın Şərqi hadisələri, Tayvan gündəmi, Afrika və Okeaniya kimi uzaq coğrafiyalarda görə bilərik”.

İqtisadçı Natiq Cəfərli deyir ki, Yeni Kaledoniyada dünyada təsbit edilmiş nikel yataqlarının 25%-i yerləşir: “Bu gün mübarizə nikel uğrunda gedir. Yeni Kaledoniyanın faydalı qazıntılarına Çin və Britaniya-ABŞ koalisiyası iddia edir. Çinin təsir mexanizmləri yoxdur, əhali xristiandır, çinlilər yaşayır, amma azlıqdır. ABŞ-Britaniya koalisiyasının isə həm maddi, həm də siyasi təsir mexanizmləri var, Yeni Kaledoniya tam müstəqil olsa, çox güman ki, bu koalisiyanın təsirləri altına düşəcək. Bundan başqa, cəmi bir neçə il öncə Sakit okeanda

vacib təhlükəsizlik təşkilatı olan AUKUS (Avstraliya, Böyük Britaniya, ABŞ) hərbi alyansı yarandı. AUKUS yaranan kimi Fransanı oyundankənar vəziyyətə qoydular, Avstraliyanın Fransa ilə 100 milyard dollara yaxın dəyəri olan atom sualtı qayıqların istehsalı və istismarı ilə bağlı müqavilə ləğv edildi, həmin müqaviləni Avstraliya ABŞ və Britaniya şirkətlərinə verdi. Fransa çox qəzəbli bəyanatlar versə də, sonda bu acı reallığı qəbul etməli oldu”.

N.Cəfərlinin sözlərinə görə, Sakit okeanda faydalı qazıntılarla dolu, strateji coğrafi mövqeyi olan Yeni Kaledoniya niyə Fransanın nəzarətində qalmalıdır ki?! “Deməli, kanak xalqının müstəqillik mücadiləsinə dəstək vermək, Fransanı sıxışdıraraq həmin adalara sahib olmaq lazımdır. Bunu Britaniya və ABŞ istəyir, yəni Azərbaycan bu məsələdə nə edərsə, çox güman, Britaniya kimi müttəfiqi ilə razılaşdırılmış şəkildə edir. Fransa isə açıq şəkildə anqlo-saksların üzərinə gedə bilmir, Azərbaycanın adını çəkir. Olsun, əslində bu, ölkəmizə nüfuz qazandırır və Fransaya da dərs olsun ki, separatizmi dəstəkləmək həmişə bumeranq effekti yaradır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Qırğızıstanda hakimiyyəti ələ keçirmək istəyənlərə xəbərdarlıq edildi

Qırğızıstan ərazisindəki destruktiv siyasi qüvvələr və qeyri-qanuni cinayətkar qruplaşmalar regionlararası münaqişə və dini ədavət yolu ilə hakimiyyəti ələ keçirməyə çalışır.

APA “24kg”-ya istinadən xəbər verir ki, bu barədə məlumatı adıçəkilən ölkənin Milli Təhlükəsizlik üzrə Dövlət Komitəsi (MTDK) yayıb.

Qurum həmçinin əhalini analoji cəhdlərin ağır cinayət hesab edildiyi və ən sərt şəkildə cəzalandırılacağı ilə bağlı xəbərdar edib.

Kaxa Kaladze: “Kimsə ikinci cəbhə açmaq istəyirsə, Baltikyanı ölkələr var”

“Xarici qüvvələr Gürcüstanı ikinci Ukraynaya çevirə bilməyəcək”.

APA-nın İpress.ge-yə istinadən xəbərinə görə, bunu Tiflisin meri Kaxa Kaladze jurnalistlərə bildirib.

O, Ukraynadan sonra Gürcüstanı da müharibə meydanına çevirmək istəyən dövlətlərə Baltikyanı regiona yönəlməyi məsləhət görüb:

“Bu ölkələr Gürcüstandan əl çəkməlidir. Müharibə aparmaq üçün Baltikyanı ölkələr də var. Ölkəmiz müharibə dövrünü uzun müddət əvvəl arxada qoyub. SSRİ dağıldıqdan sonra Gürcüstan müstəqilliyini elan edən ilk ölkə olub. Di-

gər dövlətlər isə sonradan bizim yolumuzu getdilər.

Gedin, Ukrayna müharibəsi ilə məşğul olun, bizdən isə

əl çəkin!”, - Kaladze fikirlərini yekunlaşdırıb.

“Xarici agentlər” haqqında qanundan dolayı Gürcüstan hökuməti ilə Qərb (ABŞ + Avropa Birliyi) arasında gərginlik davam edir. Onun nə ilə bitəcəyi isə hələlik qeyri-müəyyəndir. Gözlənilməli kimi, prezident Salome Zuraşvili qanuna veto qoymaqla faktiki “topu” təzədən parlamentə ötürüb. Lakin parlament sadə səs çoxluğu ilə onun vetosunu ləğv edə bilər. Bu barədə “Civil Georgia” yazır. Çünki hakim “Gürcü arzusu” partiyasının 84 deputat səsi var, vetonu ləğv etmək üçün isə cəmi 72 səs kifayət edir.

İndi əsas sual ondan ibarətdir ki, “Gürcü arzusu” veto-nu ləğv edəcək, yoxsa qanunun qüvvəyə minməsinə sentyabr ayınadək təxirə salmaq qərarına gələcək”, - nəşr əlavə edib.

Bu arada ABŞ-da xarici agentlər haqqında qanunu təbliğ edən gürcü siyasətçilərinə qarşı sanksiyalar hazırlığının başladığı bəlli olub. Bununla bağlı “Politico” nəşri öz mənbələrinə istinadla məlumat yayıb. Qanun layihəsinin tezliklə təqdim ediləcəyi gözlənilir. Orada həmçinin “hakimiyyətin anti-Qərb ritorikası”ndan və xarici agentlər haqqında qanundan əl çəkib demokratiya yoluna qayıtması qarşılığında Vaşinqtonun Gürcüstana dəstəyini artırmağa hazır olması ilə bağlı” intriqalı bənd də var.

Lakin Gürcüstanın hakim “Gürcü Arzusu” partiyası buna sərt cavab verib.

“Təəssüf ki, bir sıra Amerika siyasətçiləri və məmurları səhv ardınca səhv edirlər və hələ də Gürcüstanla şantaj dilində danışırlar. Gürcü-Amerika münasibətlərinin yaxşılaşması tamamilən Amerika tərəfinin düzgün addımlarından asılıdır. Bunun üçün siz hörmət göstərməli, qeyri-müəyyən perspektiv və təhqiramiz şantajla vədlər verməməlisiniz”, - partiyanın bəyanatında deyilir.

Baş nazir İrakli Kobaxidze isə deyib ki, Zuraşvili qanuna veto qoymaqla müzakirə üçün bütün qapıları bağlayıb. O qeyd edib ki, Gürcüstanda keçirilən sorğuların nəticələrinə görə, ölkə əhalisinin 60 faizdən çoxu qanunun qəbulunun tərəfdarıdır.

Beləcə, hazırkı nisbi sakitliyi tufanqabağı sakitlik kimi dəyərləndirmək olar.

Xatırladaq ki, mayın 14-də Gürcüstan parlamenti “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanunu üçüncü, sonuncu oxunuşda qəbul edib. Qanun gəlişlərinin 20 faizindən çoxu xaricdən əldə olunan qeyri-kommersiya hüquqi şəxslərin və KİV-lərin xüsusi reyestrə qeydiyyatı alınmasını nəzərdə tutur.

Onu da yada salaq ki, payızda ölkədə növbəti parlament seçkiləri keçiriləcək. Qalmaqallı qanunla bağlı yekun nöqtə payızda qoyulacaq, yoxsa?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadi və siyasi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifovun fikrincə, qanuna etiraz edənlərin narahatlığı səbəbsiz deyil: “Gürcüstan cəmiyyətində bu qanuna qarşı etiraz bildirenlər hansı məntiqdən çıxış edirlər? Qəbul

edilən qanun kimlər üçün təhlükə törədir? Qanunun qəbuluna qarşı olanlar nə üçün şəffaflıqdan bu qədər əndişəlilidirlər? Adi məntiq də deyir ki, sən doğru-düzgün iş görürsənsə, gördüyün işin şəffaflığından qorxmırsan deyilsən. Bəs Gürcüstanda bir para insanlar nədən şəffaflıqdan bu qədər qorxurlar? Nədən Gürcüstanda Qərbin demokratiyaya, insan, söz azadlığı nağıllarına inanan toplum, xaricdən alınan yardımların qəbulu və istifadəsi proseslərinin gizli qalmasını istəyir? Bu istək Gürcüstan hakimiyyəti qarşısında haqlı olaraq suallar yaradır. Əgər bu yardımları, qrantları alan tərəflər həmin vəsaitləri ölkə daxilində qanunla nəzərdə tutulan şəkildə istifadə edəcəklərsə, onda onlar nədən qorxurlar, nədən bu qədər əndişəlilidirlər? Deməli, söhbət alınacaq vəsaitlərin qanuni şəkildə istifadəsindən deyil, sadəcə, bu vəsaitləri verən xarici donorların Gürcüstan ərazisindəki sifarişlərini yerinə yetirməkdən gedir. Bu sifarişlər isə həmin yardımları verən xarici donorların dövlətlərinin istəyinə uyğun formalaşır. Bir sözlə, xarici donorlar - yeni Avropa Birliyi ölkələri, ABŞ və digər inkişaf etmiş ölkələr bu yolla Gürcüstan hakimiyyətinin cılovunu öz əllərində saxlamaq və onu istədikləri kimi yönləndirmək istəyirlər. Belə “donorların” ali məqsədi budur. Onların xarici siyasətinin kökündə dayanan əsas prinsip belədir: - kiçik dövlətlər müstəqil siyasət yürüdə bilməzlər!

Qərb əgər demokratiya, insan və söz azadlıqları kimi dəyərlərin Gürcüstan kimi ölkələrdə gerçəkdən olmasını istəsə belə, anlamalıdır ki, bu dəyərlərin bir neçə on il ərzində belə ölkələrə aşılması mümkün deyil. Baxın, bu gün Gürcüstan cəmiyyəti iki yerə parçalanıb və dövlətdə təmsil olunan qruplar arasında qarşıdurma pik həddə yüksəlib. İş o yerə çatıb ki, baş nazir prezidenti, prezident isə hökumətin başçısını satqınlıqda ittiham edir. Belə demokratiya olar? Əgər söhbət gerçək-dən də Gürcüstanda demokratik bir dövlətin yaradılmasından gedirsə, gürcü xalqının buna mənəvi-psixoloji cəhətdən nə qədər hazır olduğunu inanmaq lazımdır. Mənəvi-psixoloji cəhətdən bu dəyərləri gerçək qəbul etməyə hazır olmayan bir xalqa, həmin dəyərləri zorla sırıyan da, nəticə faciəli olur. Mixail Saakaşvili də bu yolda çox çalışdı. Lakin o da anlamadı ki, insanların bu dəyərlərinin qəbulu uzun tarixi bir proses-

Gürcüstanda tufanqabağı sakitlik - qanun davası...

Prezident “topu” parlamentə qaytardı, ABŞ hələ də hədələyir...

dir. Yetmiş il dəmir pərdələr arxasında bəslənmiş bir millət bir neçə on il ərzində bu dəyərləri başının üzərinə qaldırmaq iqtidarında ola bilməz! Bir dəfə yazdığım kimi - Saakaşvili əski Sovetlər Birliyinə “vor zakon” istehsal edən bir xalqla Gürcüstanda “Avropa” yaratmaq istədi və bu alınmadı. Çünki xalq buna hazır deyildi və son hadisələr bir daha sübut etdi ki, gürcü xalqı indi də buna hazır deyil. Xalqı zorlayanda isə Gürcüstan, Qırğızistan kimi ölkələrdə demokratiya qızcıqır! Yadımıza salaq - müstəqillik əldə edildikdən sonra Qırğızıstanda nə qədər hakimiyyət çevrilişi oldu. Gürcüstan prezidenti parlamentin qəbul etdiyi qanunu veto qoyaraq geri qaytardı. Bunun belə olacağı da gözlənilən idi. Bundan sonra nə baş verəcək? Parlament səs çoxluğu ilə bu vetonu aradan qaldıracaq və qanun qüvvəyə minəcək. Etirazçılar bir qədər də coşacaq, Qərb isə onları mümkün qədər kövrükləyəcək. Lakin Gürcüstan hökuməti haqlı olaraq öz kursunu dəyişməyəcək. Əks yol Gürcüstan dövlətinin müstəqilliyinin əldən getməsi qədər təhlükəli ola bilər...”

Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyası sədrinin müavini, politoloq Elçin Mirzəbəyli qeyd edib ki, Gürcüstan qanunvericiliyində “veto” anlayışı yoxdur: “Prezident, yalnız “əsaslandırılmış iradlar”la çıxış edə bilər. Zuraşvilinin “veto” sözündən istifadə etməsi əslində onun öz ölkəsinin qanunvericiliyi haqqında nə dərəcədə “məlumatlı” olduğunu göstərir. İndiki halda prezident öz

“əsaslandırılmış iradlar”ında parlamentə müvafiq arqumentlər təqdim etməlidir: onun üçün qanunun qəbul edilməz olan konkret müddəaları hansılardır və o, yeni re-daksiyada nə təklif edir - bunlara aydınlıq getirilməlidir. Prezidentin bəzi maddələrin tamamilə çıxarılmasını təklif etməsi də mümkündür. “Zuraşvilinin qanunun hansı müddəaları ilə razı olmadığı və hansı dəyişiklikləri təklif etməsi, hər halda, mənə bəlli deyil. Gürcüstan prezidentinin qanunun tam ləğvini tələb etmək kimi bir hüququ yoxdur. Lakin o, qanunun yenilənmiş variantını parlamentə təqdim edə bilər. Prezidentin parlamentə düzəlişlər, əlavə və dəyişikliklərlə qaytardığı qanuna baxılmasının konkret müddəti yoxdur. Parlament qanuna baxılmasını istədiyi qədər uzada bilər. Əgər qanun müzakirəyə çıxarılsa, parlament bütün “əsaslandırılmış irad”ları toplu halında səsə qoymalı, ya hər şeyi qəbul etməli, ya da heç nəyi qəbul etməməlidir. Bir iradə qəbul edib, digərini rədd etmək qanunvericiliyə görə mümkün deyil. Parlament prezidentlə razılaşmasa, o, “əsaslandırılmış qeydləri”, ya da Zuraşvilinin dediyi kimi, “veto”nu ləğv edə bilər. Bunun üçün isə 76 səs lazımdır, “Gürcü arzusu”nun isə parlamentdə 84 səsi var. Əgər “Gürcü arzusu” parlamentdə iradları rədd edərsə, bundan sonra qəbul edilmiş qanun yenidən prezidentə göndərilir. Onun artıq “əsaslandırılmış iradlar” yaxud “veto” mexanizmindən təkrar istifadə etmək hüququ qalmır. Gürcüstan qanunveri-

ciliyinə görə, prezident qanunu imzalamağa bilər. Amma bu, hüquqi baxımdan heç nəyi dəyişmir. Əvəzində parlament sədri qanunu imzalayıb dərc etdirəcək”.

Ekspert onu da qeyd edib ki, indiki halda Gürcüstan hakimiyyətinin iki seçimi var: “Birinci seçim Zuraşvilinin iradları ilə bağlı qanunun yeni versiyada təklifini, təqdimat müddətini kifayət qədər uzatmalı və bununla da müəyyən qədər etiraz aksiyalarının səngiməsinə imkan yaratmalıdır. İkinci halda isə yenə sərt bir pozisiyadan çıxış edərək, əslində Gürcüsta-

nın milli maraqlarını ifadə edən bu qanunun qəbul olunması üçün mövqeyini sərgiləməlidir. Etirazların gürcü xalqı tərəfindən edildiyi anlayışının tamamilə tərəfdarı deyiləm. Söhbət burada Gürcüstanda olan qeyri-hökumət təşkilatlarından gedir. O təşkilatlar ki, onların büdcəsinin əhəmiyyətli hissəsi xaricdən göndərilən donorların vəsaitləri hesabına formalaşır. Gürcüstanda hazırda təxminən 25 qeyri-hökumət təşkilatı var. Bu təşkilatlarda təmsil olunan, oradan faydalanan şəxsləri nəzərə alsaq, əslində kifayət qədər gözle görünəcək aksiyalarda bir kütlə yaradır. Məsələnin şou və görüntü tərəfi zamanı aksiyanın görünüşünün daha effektiv olması ilə bağlı bir mexanizmin işlədiyi göz qabağındadır. Hər halda, hazırda Gürcüstan hökumətinin yanaşmasından belə anlaşılır ki, onlar nəyin baş verdiyinin fərqi yoxdur və masa üzərində də prinsip etibarilə əslində Gürcüstanın müstəqilliyinin qoyulduğunu da başa düşürlər. Bu aspektdən düşünürəm ki, ən doğru seçim edəcək və prinsip etibarilə onların bu prosesdən geri çəkəcəyini gözləmirəm”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

İsveç ordusunun baş komandanı Putinin növbəti hədəfini açıqlayıb

“Rusiya prezidenti Vladimir Putinin növbəti hədəfi Baltik dənizindəki Qotland adası olacaq”. APA“END” İnformasiya Agentliyinə istinadən xəbər verir ki, bunu İsveç Silahlı Qüvvələrinin Baş komandanı, general-mayor Mikael Büden bildirib.

O deyib ki, hüquqi cəhətdən İsveçin ərazisinə aid olan Qotland Rusiyanın hədəfinə Baltik dənizinə nəzarət imkanı verdiyi üçün düşüb: “Rusiya Qotlandı nəzarətə götürsə, ilk növbədə digər ölkələrə aid gəmilərin Baltik dənizinə çıxış imkanlarını məhdudlaşdıracaq. Vladimir Putin isə digər ölkələri təhdid etmək fürsətini əldən verməyəcək. Ada İsveçin ərazisinə aid olduğu üçün buna imkan verə bilmərik. Vaxtilə həmin ərazidə hərbi iştirakımızı məhdudlaşdırmamız yanlış addım idi. Lakin indi sülh dövrü geridə qalıb, yeni Ukraynada başlayan müharibə vəziyyəti dəyişib. Rusiyanın adada möhkəmlənməsi NATO ölkələri üçün də təhdid olmaqla yanaşı, regionda sülh və sabitliyin sonu deməkdir”.

“Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Çinə səfəri neinki regionun, bütövlükdə planetin gələcəyini müəyyən edən təyüklü hadisə oldu”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova deyib.

“Bu, nə bir il, nə iki il, nə də üç il üçün yox, ümumən gələcəyə hesablanmış perspektivdir. Təkcə regionumuzun deyil, həm də bütün planetin gələcəyini müəyyən edəcək təyüklü addımlardır”, - XİN rəsmisi qeyd edib.

Zaxarovaya görə, Rusiya-Çin münasibətlərində istiqamət dünyanın əksər ölkələri tərəfindən alternativ kimi fiksə edilir.

Həqiqətənmi Putinin Çin səfəri dünyanın taleyini dəyişəcək? Səfərin bilmədiyimiz pərdəarxası nədir? Zaxarova nəyə işarə vurur - Rusiyaya gizli hərbi yardıma? Putin Pekindən nə ilə qayıdıb? Belə demək olarmı ki, Qərb Ukraynanın, Çin isə Rusiyanın məğlubiyyətinə imkan vermir?

Siyasi şərhçi Heydər Oğuz “Yeni Müsavat”a deyib ki, xanım Zaxarovanın niyə bu

Putinin Çin səfəri dünyanın taleyini dəyişəcək? - Zaxarovanın mesajı...

Politoloq: “Əgər planlaşdırılan addımlar atılacaqsa, həqiqətən də dünyanın geosiyasi mənzərəsi dəyişəcək, amma...”

zimplə iqtisadi əməkdaşlıqlarını genişləndirmisiniz. Qərbdə satdığınız bütün qazınızı, neftinizi indi bizə nəql edirsiniz. Bununla belə, bu alış-veriş ticarət döviyyəyimizin sadəcə 240 milyard dollara yüksəlməsinə səbəb olub. Onun 90 milyardı Rusiyanın, 150 milyardı Çinin ixrac payına düşüb. Fəqət biz sizdən başqa ABŞ, Al və başqa ölkələrlə də iqtisadi əməkdaşlıqlar içindəyik. Təkcə Al ilə ticarət döviyyəyimiz ötən il 900 milyard, ABŞ-la isə 700 milyard dollara yaxınlaşıb. 1.5 milyard insanın dövləti ola-

adından danışib: “Al-yə daxil olan dövlətlərə nəzər salsanız, Putinin nə demək istədiklərini tam mənası ilə anlaşırsınız. Bilirsiniz ki, Al-yə daxil olan ölkələr bunlardır: Qırğızıstan, Qazaxıstan, Ermənistan, Belarus, Rusiya. Son iki dövləti çıxsaq, digər dövlətlər Orta dahlizin üzərində yerləşir. Rusiya hazırda bu dövlətlərdən Ermənistanı qanışdırmağa çalışır. Qırğızıstan və Qazaxıstanda da vəziyyəti dəyişdirə biləcək gücdədir. Çin səfərindən sonra Ermənisi-

ri Qasım Jomert Tokayevlə görüşündə səsləndirdiyi fikirlər də əslində Rusiyaya bir mesaj idi: “Vanq Yi qazax liderlə görüşündə Vanq Yi Qazaxıstanın müstəqilliyini, suverenliyini və ərazi bütövlüyünü müdafiə etmək səylərini, prezident Tokayev tərəfindən irəli sürülən “bir sıra inkişaf strategiyaları və mühüm tədbirləri qətiyyətlə dəstəkləməyə davam edəcəklərini” bildirdi. Sırr deyil ki, zaman-zaman Qazaxıstanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə təhdidlər

İrlandiya, Norveç və İspaniya Fələstin dövlətini tanıdı

Norveç Fələstin dövlətini rəsmən tanıdığını elan edib. APA AP-yə istinadən xəbər verir ki, bu barədə Norveçin baş naziri Yonas Qar Störe bildirib. “On minlərlə insanın öldüyü və yaralandığı müharibənin ortasında həm israillilərə, həm də fələstinlilərə siyasi həll təklif edən yeganə alternativ qoruyub saxlamağıq: iki dövlət, sülh və əmin-amanlıq içində yan-yana yaşamaq”, - baş nazir deyib.

Baş nazir həmçinin vurğulayıb ki, Fələstinin tanınması uzun sürən və qəddar münaqişədə mövqelərini itirən mötədil qüvvələrə dəstək üçün zəruridir. O, qərarın mayın 28-də qüvvəyə minəcəyini açıqlayıb: “Həmin gün bizimlə həmfikir bir sıra Avropa ölkələri də Fələstin rəsmən tanıyacaq”.

Norveçin ardınca İspaniya və İrlandiya da Fələstin dövlətinin müstəqilliyini tanımaqlarına dair niyyətlərini təsdiqləyiblər.

APA xəbər verir ki, bu barədə “Reuters” məlumat yayıb. İspaniyanın baş naziri Pedro Sançez ölkəsinin 28 mayda Fələstin dövlətini tanıyacağını açıqlayıb. İrlandiya baş naziri Simon Harris də Fələstin dövlət olaraq tanıdıqlarını bəyan edib.

Qeyd edək ki, aprelin sonunda Al-nin Xarici Əlaqələr və Təhlükəsizlik Siyasəti üzrə Ali Nümayəndəsi Josep Borrel Fələstinin mayın sonuna qədər bir neçə Al ölkəsi tərəfindən tanınacağını bildirmişdi. Hazırda Avropa dövlətləri arasında Fələstinin müstəqilliyi Bolqarıstan, Macarıstan, Kipr, Malta, Polşa, Rumıniya, Slovakiya, Çexiya və İsveç tərəfindən tanınır.

Ümumilikdə Fələstin BMT-nin 193 ölkəsindən 143-ü müstəqil dövlət kimi tanıyır.

qəddər optimist olduğunu anlamaqda çətinlik çəkir: “Putinin Çin səfərində hansısa konkret nəticələr əldə olunmadı. Hətta liderlərin birgə bəyanatında açıq şəkildə göstərildi ki, onlar, ümumiyyətlə, hər hansı ittifaq qurmayacaqlar, yalnız iqtisadi-ticarət fəaliyyətlərini genişləndirməyə çalışacaqlar. Amma bu da üçüncü dövlətə qarşı yönəlməyəcək. Xüsusilə Çin prezidenti Si Cinpinin bəyanatında bir məqam diqqətçəkici idi. O bildirirdi ki, Çin artıq 13 ildir ki, Rusiyanın bir nömreli iqtisadi tərəfdaşdır. Rusiya isə bir ildir ki, Çinin 4-cü ən böyük tərəf-müqabilinə çevrilib. Bu sözlər ilk baxışdan iqtisadi göstəricilər üçün deyilsə də, əsində həm də Rusiyaya verilmiş mesaj xarakteri daşıyırdı. Çin lideri sanki rusiyalı həmkarına xatırladı ki, qüsura baxma, Avropa və ABŞ sizə qarşı sanksiyalar tətbiq etdikdən sonra bi-

raq biz sizinlə ticarəti genişləndirmək xətrinə Qərb dünyası ilə əlaqələrimizi təhlükəyə ata bilmərik. Oudur ki, gəl, üçüncü tərəfin mənafeyinə qarşı ittifaq qurmadan ticarət əlaqələrimizi inkişaf etdirək”.

Siyasi şərhçi Çin və Rusiya liderlərinin apardığı danışıqlarda diqqətçəkən digər məqamın Orta dahlizlə əlaqədar olduğunu bildirdi: “Çinin rəsmi informasiya agentliyi olan “Xinhua”nın bildirdiyinə görə, Rusiya lideri Si Cinpinə “Bir kəmə, bir yol” layihəsini dəstəklədiklərini və Avrasiya İqtisadi İttifaqının bu layihəyə qoşulmasına hazır olduğunu deyib. Bu isə o deməkdir ki, Rusiya Şimal dahlizi açılmayacağı təqdirdə, Orta dahlizin işləməsinə mane olmayacaqlarına söz verib”.

Heydər Oğuz fikrini onunla əsaslandırdı ki, Putin Rusiyanın adından yox, Avrasiya İqtisadi İttifaqının

tanda keşiş üsyanının gətirdik səngiməyə başlaması, zənn edirəm ki, Putinin Si Cinpinə verdiyi sözlə əlaqədar ola bilər. Rusiya bu ölkədə vəziyyəti qarışdırsa, Orta dahlizin Zəngəzur ayağı təhlükəyə girə bilər. Oudur ki, mənim fikrimcə, biz Baqrat Qalstanyanın tədricən qınına çəkilecəyini müşahidə edəcəyik. Cənubi Qafqazda yeganə problem Gürcüstanda yaşana bilər. Gürcüstan Al-nin üzvü deyil və Putinin verdiyi sözün əhatə dairəsinə girmir. Üstəlik, bu ölkənin Qərbin əlinə keçməsi Çinə də sərf etməyəcək. Oudur ki, Gürcüstanda gərginliklərin davam edəcəyini gözləyirəm. Digər yerlərdə isə yaqın ki, biz Rusiyanın daha təmkinli siyasəti ilə qarşılaşacağıq”.

Həmsöhbətimizin fikrincə, dünən Çin Xarici İşlər naziri Vanq Yinin Qazaxıstanda bu ölkənin rəhbə-

bir ölkədən gəlib - Rusiyadan. Məntiqə, Vanq Yi bu sözləri deyərək mesajı hara ünvanladığı bellidir. Açıqı, mənə elə gəlir ki, Mariya Zaxarovanın sitat gətirdiyiniz sözləri də Vanq Yinin məlum açıqlamasının yaratdığı əks-sədanı qismən yitirtməyə xidmət edir. Çünki Çin xarici işlər nazirinin bu sözlərindən Moskva ilə Pekin arasında soyuq rüzgarların əsdiyi qənaətinə çıxartmaq olardı”.

Siyasi şərhçi inanır ki, Rusiya ilə Çin liderləri arasında görüşdən Zaxarovanın müsbət nəticə çıxaracağı yeganə məqam hər iki dövlətin sülh çağırışları idi: “Təsədüfi deyil ki, Vladimir Putin Pekində Xarkova hücumlarının məqsədinin bu şəhəri almaq olmadığını vurğuladı. Bununla da sanki sülh danışıqlarına hazır olduğu mesajlarını verdi. Amma Ru-

siyanın sülh danışıqlarına razı olması üçün “qazan-qazan” prinsipinin əldə rəhbər tutulması vacibdir. Bu isə o deməkdir ki, Ukraynanın torpaq güzəştini hesabına müəyyən razılıqlar əldə olunacaq. Yəqin ki, ondan sonra “Bir kəmə, bir yol” layihəsinin şimal marşrutu da fəaliyyətə keçmək şansı qazanacaq. Əgər planlaşdırılan bu addımlar atılacaqsa, Mariya Zaxarova düz deyir, həqiqətən də dünyanın geosiyasi mənzərəsi dəyişəcək. Amma bu dəyişikliklər Rusiyanın deyil, Çinin xeyrinə baş verəcək. Təbii ki, Rusiya da bundan nəse qazanacaq. Lakin onun qazancı qururunu incitməyəcək qədər müəyyən torpaq parçası və Şimal dahlizi ola bilər”.

Bəs Ukraynanı dəstəkləyən ABŞ və Al buna necə reaksiya verəcək?

Heydər Oğuz bu suala cavab verərkən xatırladı ki, Putinlə görüşdən qabaq Si Cinpin ABŞ dövlət katibi Blinkenlə Pekində, Fransa, Serbiya və Macarıstan liderləri ilə isə Avropada görüşmüşdü: “Yəqin ki, həmin görüşlərdə Ukrayna məsələsi də müzakirə olunmuş və müəyyən razılığa gəlinmişdi. Onlarla əldə olunan razılıqdan sonra Si Cinpin Rusiya liderini Pekinə dəvət etmiş və məlum görüşü keçirmişdi. Açıqı, mən müəyyən razılıqların artıq əldə olunduğunu düşünürəm”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Xəbər verildiyi kimi, Güney Azərbaycanda milli fəallar aksiyaya başlayıblar. “Azad İran” Telegram kanalının məlumatına görə, aksiya Azərbaycan dilini fars ifadələrindən və sözlərindən təmizləməyə və ana dilini inkişaf etdirməyə çağırmaq üçün keçirilir.

Sirr deyil ki, Azərbaycan dilinin Güney ləhcəsi həqiqətən fars sözləri ilə doludur. O dərəcədə ki, bəzən güneyli quzeylini, quzeyli də güneylini anlaya bilmir. Bəs səbəb nədir - ana dilində məktəbin olmaması və uzun zaman Quzeylə mədəni əlaqələrin yoxluğu? Çıxış yolu nədir? Dilimizin o tayda da, bu tayda da təmiz, vahid qalması üçün Azərbaycan dövləti nə edə bilər? Bəlkə ortaq bir qurum yaradılsın? Güneydə başladılan dil aksiyasının faydası olacaqmı?

Doğrudur, bu tayda da rus sözlərindən və ifadələrindən istifadə edilir. Amma Quzey Azərbaycanda orta və ali məktəblərimiz var - harada ki Azərbaycan türkcəsinin saflığı qorunur, təbliğ edilir. Ana dilinin qrammatikası öyrədilir. Dil kitablarımız, dil institutumuz, yazılı dilimiz də öz yerində.

Mövzu ilə bağlı sabiq təhsil naziri, professor Firudin Cəlilov “Yeni Məsavət”ə danışdı. Professor qeyd edib ki, dil əsasən 2 sahədə fəaliyyətdə olur - xalqın məişət dili və yazılı ədəbi dil. Bunların arasında isə böyük fərq var: “Güney Azərbaycanda yazılı ədəbi dil olmadığı üçün təbii ki, fərqliliklər hiss olunur. Güneyli soydaşlarımız bizim yazdığımız ədəbi dili anlamaqda çətinlik çəkirlər. Əsas səbəb də budur ki, Güney Azər-

baycanda ana dilində məktəb yoxdur. Küçədə, bazarda necə danışılırsa, həmin səviyyədə söhbət gedir. Beləliklə də dil baxımından Güney və Quzey Azərbaycan arasında üslub fərqi var”.

Firudin Cəlilov güneyli soydaşlarımızın dilinin daha saf, təmiz olduğunu vurğulayıb: “Güneyli soydaşlarımızın danışdığı dil daha təmizdir, qədim sözləri qoruyub saxlaya birlər. Güneylilərin dilində Avropa Birliyindən, Rusiyadan gələn sözlər demək olar ki, yox dərəcəsindədir. Amma Quzeydə həm məişət, həm də ədəbi dildə kifayət qədər gəlmə sözlər var. Buna görə də dillər arasında müəyyən fərq hiss olunur. Lakin quzeyli kəndli ilə güneyli kəndli bir yerdə söhbət edəndə dilləri arasında heç bir fərq olmur, çünki hər ikisi xalq dilində danışır. Amma qeyd etdiyim kimi, ədəbi dildə fərqlər var.

Bu problemi aradan qaldırmaq üçün 90-cı illərdə latın əlifbasına keçid etdik ki, onlar bizim yazımızı oxuya bilsinlər. Çünki İranda həm orta, həm də ali məktəblərdə ingilis dili keçirilir, hansı ki latın əlifbası ilə yazılır. Beləliklə, latın əlifbasına keçid etdikdən sonra onlar bizim qəzet və kitabları oxuya bildilər. Bundan əvvəl bizdə kiril əlifbası olduğundan güneylilərin bizim qəzet və kitabları oxu-

Güneyli-quzeyli ana dilimizin saflıq problemi - çıxış yolu...

Firudin Cəlilov: “Güneyli soydaşlarımızın dili daha təmizdir, çünki...”

ması mümkünsüz idi. Yeni məhz güneylilərə görə latın əlifbasına keçdik ki, arada əlaqə yaransın. Hazırda bu əlaqə var və Güneydə xeyli sayda

çox savadlı, istedadlı gənclərimiz var.

Mən onlara həmişə məsləhət etmişəm ki, siz orta məktəb, ana dili şüarı ilə gündəmi doldu-

run. Çünki hazırda elə bir vəziyyətdir ki, bəzi siyasi hərəkətlərin vaxtı deyil, onun zamanı yetişməyib. Amma məktəb məsələsi həm də xalqın kimliyi ilə

bağlıdır. “Ana dilində məktəb olsun” kimi şüarlar, istəklər xalqda milli kimlik hissini oyadır.

Təbrizin “Traktor” futbol komandası oynayanda adətən soydaşlarımız bir yere toplaşaraq, ana dilində şüarlar səsləndirirlər. Bu, elə-belə deyil. Gübeydə milli oyanış Quzeydən qat-qat çoxdur”.

Professor bu günə qədər Güney Azərbaycanda ana dilində məktəblərin açılmaması probleminə də toxunub:

“İran rejimi dəyişməyə qədər Güney Azərbaycanda ana dilimizdə məktəb olmayacaq. Çünki İran rejimi anlayır ki, əgər ana dilimizdə məktəb olarsa, 40 milyonluq xalqın övladları həmin məktəbi bitirsə, 5-10 ilə İranda böyük dəyişiklik olar. Ona görə də ana dilində məktəb açmaqda milli ovqatın qarşısını almağa çalışırlar.

Beləliklə, neçə ki bu rejim hakimiyyətdədir, Güney Azərbaycanda ana dilimizdə məktəb olmayacaq”.

Xalidə GƏRAY, “Yeni Məsavət”

COVID-19 yayda yeni ştamla qayıdır? - koronanın “2-ci nəfəsi” Həkim: “Hazırda koronavirusla bağlı epidemioloji vəziyyət stabildir, yayda...”

COVİD-in FLİRT variantının yayılması səbəbindən bu yay ABŞ-da koronavirus yoluxmasında sıçrayış baş verə bilər. Bu barədə “Financial Times” Amerika Xəstəliklərə Nəzarət və Qarşısının Alınması mərkəzlərinin (CDC) məlumatlarına istinadən yazıb.

Materialda qeyd edilir ki, hazırda ABŞ-da FLİRT qrupuna daxil olan KR.2 ştamı üstünlük təşkil edir. CDC-nin məlumatına görə, mayın 11-də başa çatan ən son iki həftəlik hesabat dövründə COVID-19 yoluxmalarının 28,2 faizini təşkil edib. Maraqlıdır ki, martın əvvəlində bu rəqəm cəmi 3,8 faiz olub. Son həftələrdə ikinci ən çox yayılmış ştam KR.1 ştamı (7,6 faiz) olub. “Bundan əvvəl Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı 14 Avropa ölkəsində və İsraildə FLİRT variantlarının müəyyən edildiyini bildirmişdi. Bununla belə, hələ ki orada az sayda yeni yoluxma halları qeydə alınıb”, - nəşr əlavə edib.

Oxşar təhlükə Azərbaycana da gözləyirmi? Hazırda ölkəmizdə epidemioloji durum necədir? Koronaya yoluxanlar varmı və hansı ştamla? Yayla bağlı gözlənti nədir?

Bu arada, Rusiyada da FLİRT koronavirus variantı aşkarlanıb, lakin bu, böyük təhlükə

ke yaratmır. Rospotrebnadzor bildirib ki, “Omicron” dominant ştam olaraq qalır. “Davam edən monitoring bizə hətta təkcə yeni genovariantları da müəyyən etməyə imkan verir. Bütün monitoring dövrü ərzində 178 yeni FLİRT variantı, o cümlədən KP.2 (üç hal), KP.1.1 (beş hal), KS.1 (170 hal) variantları müəyyən edilib. Onların hamısı digər növlərdən daha böyük təhlükə yaratmır”, - deyərək bildirilib.

FLİRT variantlarının simptomları “Omicron” simptomlarına bənzəyir - hərarət, öskürək, boğaz ağrısı, zəiflik, baş ağrısı, əzələ ağrısı, dad və ya qoxu itkisi. Rospot-

rebnadzor izah edib ki, COVID-19-a yoluxma hallarının artması əvvəlcədən proqnozlaşdırılıb və insanların bayram günlərində bir-biri ilə daha tez-tez ünsiyyət qurması ilə bağlıdır. Mütəxəssislər profilaktik tədbirlərə riayət etməyə - əlləri daha tez-tez yumağa, mənzilləri havalandırmağa, iş yerində səthləri və qadctləri dezinfeksiya etməyə, xəstəlik əlamətləri olan insanlarla təmasdan qaçmağa çağırırlar.

Daha əvvəl departament qeyd edib ki, beynəlxalq GISAID məlumat bazasına əsasən, müxtəlif ölkələrdə FLİRT variantları ilə bağlı yeni KP.2 xəttində artım müşahidə olu-

nur. İlk məlumatlara görə, KP.2 bütün dünyada dominant ola bilər.

Tibb elmləri namizədi Olqa Ulankina deyib ki, FLİRT ilə yoluxma simptomları ümumiyyətlə bütün əvvəlki ştamlarla eynidir: hərarət, titrəmə, nəfəs darlığı, nəfəs almaqda çətinlik, öskürək, boğaz və əzələ ağrısı, burun tıkanıklığı, qoxu və dadın itirilməsi, bəzən ürəkbulanma və qusma. Ağır formada infeksiya toxunulmazlığı azalmış, xroniki xəstəlikləri (ürək-damar patologiyaları, bədxəssəli şişlər, xərçəng, diabet, astma) olan insanlarda baş verə bilər. Risk qrupuna həm də artıq çəkiddən və piy-

lənmədən əziyyət çəkən insanlar daxildir”.

Virusoloq, biologiya elmləri doktoru Aleksey Aqranovski isə bildirib ki, Rusiyada koronavirus xəstəliklərinin tezliyi immunitet təbəqəsinin və peyvənd kampaniyasının azalması səbəbindən arta bilər. Bundan əvvəl koronavirus infeksiyası ilə mübarizə üzrə operativ qərargah mayın 13-dən mayın 19-dək COVID-19-a yoluxma hallarının əvvəlki həftə ilə müqayisədə 14,7% artdığını bildirib.

“Xəstəlik zamanla dəyişir, immunitet təbəqəsi azalır, daha çox xəstəliyə yoluxanlar müşahidə olunur. Digər amillər də var: peyvənd kampaniyasının azalması - insanlar peyvənd etməyi və təkrar peyvənd (revaksinasiya) etməyi dayandırırlar, bu da yeni virusun yayılmasını sürətləndirə bilər. Ümumilikdə isə qeyri-adi bir şeyin baş verdiyini söyləmək mümkün deyil. Bu, normal bir vəziyyətdir, narahat olmağa dəyməz”, - virusoloq deyib.

Aleksey Aqranovskinin sözlərinə görə, ABŞ-da ən çox yayılan FLİRT adlı koronavirus ştamı heç bir xüsusi təhlükə yaratmır. “Bildiyim qədər, yeni təhlükəli gərginlik variyasiyaları yoxdur”, - deyərək alim izah edir. “İndi “Omicron” qrupunun ştamları üstünlük təşkil edir, lakin bu, “Omicron”un subvariantıdır. Onların bir ortaq cəhəti var: çox yoluxucudur, lakin az adam öldürür. Nəticələr bizim üçün kifayət qədər sadədir: qoy ekspertlər vəziyyətə nəzarət etsinlər, hələ ki narahat olacaq heç nə yoxdur. Görünür, epidemiyanın ən təhlükəli hissəsi arxada qalıb”.

İnfeksiyolog-hepatoloq Mərdan Əliyev mövzu ilə

bağlı “Yeni Məsavət”ə fikirlərini bildirdi: “Amerikada, Avropada koronavirusun bu variantı yayılmağa başlayıb, orada havalar hələ soyuq keçir. Bu cür yoluxuculuq bununla əlaqədardır. Virus qripə oxşar əlamətlərlə müşahidə edilir. Əsasən burun axması, iybilmə, dadbilmənin itməsi. Amma bunun patogen, virulentliyi dəqiq öyrənilməyib deyə letallığı da bilinmir. Hər halda, yeni ştamlar daha yüngül gedişə malikdir. Bu virusun yayılması daha sürətlidir. Peyvəndlərə qarşı bir az davamlıdır. Amma peyvəndlərdə olan modifikasiyalar - dəyişikliklər bunun da öhdəsindən gələcək. Bununla belə, yoluxub sağalanlar immunitet əldə ediblər. Peyvənd olunanlar da immunitet əldə edib. Bu da virusu yüngül keçirməyə səbəb ola bilər”.

İnfeksiyolog hesab edir ki, virus Azərbaycanda yayılmayacaq: “Bizdə artıq havalar da istidir. Bundan sonra havaların daha da istiləşəcəyi gözlənilir. Günəşin aktivliyinin artması, insanların açıq havada daha çox olması bu xəstəliyin yoluxmasının qarşısını alır. Həm də ölkəmizdə hər kəs bu virusa yoluxub sağalıb. Yoluxma olan hallarda da xəstəlik daha yüngül gedişə malik olur. Hazırda koronavirusla bağlı epidemioloji vəziyyət çox yaxşıdır. Yoluxanlar varsa da yüngül keçirirlər. Əksəriyyət xəstəliyi yüngül keçirir və həkimə müraciət etmir deyərək qeydlərdə də öz əksini tapmır. Yaxın aylarda da ciddi problemin olacağını gözləmirəm. Amerikada, Avropada da yaya doğru virusun səngimə ehtimalı var”.

Afaq MİRAYIQ, “Yeni Məsavət”

“Alimlər təsdiq ediblər ki, ana 2 il körpəsinə süd verməlidir. 6 ay körpəyə yalnız ana südü verilməlidir. Yalnız 6 aydan sonra ana südü ilə yanaşı, südü kəsməmək şərti ilə əlavə qidalar da verilə bilər”.

Musavat.com xəbər verir ki, bu fikirləri **Səhiyyə Nazirliyinin rəsmi instaqram hesabında Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə siyasəti şöbəsinin Ana və uşaqların sağlamlığının qorunması sektorunun müdiri Aynurə Zeynalova** açıqlayıb. Onun sözlərinə görə, doğuşdan sonra yaranan ilk ana südü “kolostrium” və ya “ağız südü” adlanır: “Doğuşdan sonra yaranan ilk süd körpələrin ilk günlərində həzm sistemini təmizləmə təsirinə malikdir. Bu da sarılıq kimi ağırlaşmaların riskini azaltmağa, həmçinin körpələri infeksiya və xəstəliklərdən qorumağa kömək edir. Doğuşdan sonrakı ilk verilən süd qidalandırıcı və immuniteti gücləndirən xüsusiyyətləri ilə yanaşı, analar və körpələr arasında güclü bir əlaqə qurmağa da kömək edir.

Bu səbəbdən ilk 6 ay uşaq yalnız ana südü almalıdır, 2 yaşına qədər isə ana südü almağı məsləhətdir. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, uzunmüddətli südvermənin uşağa psixoloji olaraq heç bir neqativ təsiri yoxdur”.

A.Zeynalova qeyd edib ki, ilk 6 ay ərzində uşağa heç bir əlavə qida verməyə ehtiyac yoxdur: “Ana südü ilə qidalandırmanı doğuşdan sonrakı ilk saat ərzində baş-

lasanız, bu proses daha asan olar, çünki həmin vaxt körpənin refleksləri çox güclü olur. Əgər körpənizi doğuşdan dərhal sonra döşünüze qoymasanız, bunu imkan daxilində mümkün qədər tez edin. Körpənin döşünüze qoyulması üçün köməyə ehtiyacınız varsa, peşəkar laktasiya məsləhətçisindən və ya başqa bir ixtisaslı mütəxəssisdən kömək istəyə bilərsiniz. Tez-tez təkrarlanan dəri təması və körpənin döşə qoyulması ana südü ilə qidalandırmanı davam etdirməyə kömək edəcək”.

“Təəssüf ki, müasir dünyamızda süni, habelə hazır əlavə qidalar günü-gündən artır. Bu cür qidaların tərkibində istifadə olunan rəngləndirici və dadlandırıcı maddələr, istər uşaq yaşlarında, istərsə də gələcəkdə hər bir uşağın həyatında problemə səbəb ola bilər”, - deyə Aynurə Zeynalova açıqlayıb.

A.Zeynalova bildirib ki, hazır meyvə şirələri, meyvəli yoqurtlar, uşaqlar üçün olan meyvə püreləri, şokoladlar və digər qidaların tərkibində heç bir kalori dəyəri olmayan aspartam adlı sintetik maddə vardır ki, bu da normal şəkərdən dəfələrlə çoxdur: “Bu və digər süni qidaların istifadəsi uşaqlarda allergiyaya və ar-

Körpələr üçün ana südünün əhəmiyyəti - 2 yaşa qədər...

tıq çəkiyə səbəb olur. Belə ki, dünyada sübut edilib ki, süni qarışıqlarla bəslənən körpələrin bir çoxunda gələcəkdə piylənmə, şəkərli diabet və s. bu kimi fəsadlar ola bilər. Qarışıqlar əsasən inək və keçi südü ilə hazırlanır. Alimlərin araşdırmaları sübut edib ki, kobud heyvan zülalı yeni doğulmuşun bədənində daxil olanda mənfi təsir edə bilər”.

Onun sözlərinə görə,

beyinlə, intellektlə bağlı maddələr yalnız ana südündə var: “Buna görə də insan südü ilə böyüyənlərin intellektual potensialı, zəkası, dərəkəsi eyni şəraitdə süni qarışıqlarla böyüyən uşaqlardan daha çoxdur. Həmçinin ana bütün immunitetə cavabdeh faktorları övladına süd vasitəsilə ötürür. Buna görə ana südü ilə qidalandırılanların immuniteti daha möhkəm olur”.

“Körpələrini ana südü ilə qidalandıran analar da hər kəs kimi balanslı şəkildə qidalanmalıdır. Ümumilikdə, yemək vərdişlərini dəyişməyə ehtiyac yoxdur”, - deyə o bildirib.

Onun sözlərinə görə, körpələr ana bətnində olduqları vaxtdan etibarən öz analarının yemək vərdişləri ilə tanış olurlar: “Ana yediyi müəyyən qidaya körpəsinin reaksiya verdiyini hiss edər-

sə, mütəxəssislə məsləhətləşməsi tövsiyə olunur. Əsas odur ki, ana ac olduğu zaman yeməli, susayanda su içməli və yorulanda dincəlməlidir. Ancaq heç bir halda ifrata varmaq olmaz. Gün ərzində 2 litrdən az olmayaraq maye qəbul edilməlidir”.

Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyə siyasəti şöbəsinin Ana və uşaqların sağlamlığının qorunması sektorunun müdiri Aynurə Zeynalova bildirib ki, laktasiyanın artması məqsədi ilə şüyüd, razyana, yonca və ya kəklikotulu bitki çayları içmək olar: “Süd verən ana təbii ki, spirtli içkilər, tünd çay və qəhvə içməməlidir. Konservantlar və süni əlavələr qatılan qidaları, yağlı ət və hissə verilən ət məhsullarını, qarında sancı və allergiya olmasın deyə sitrus meyvələri, çiyələk, moruq, bal, qoz, fındıq, qənd, mayonez, üzüm, paxlalı bitkilər və kələmi rasionlarında çox az istifadə etməlidir”.

Qızılca yenə can aldı - virus Azərbaycan nənə vaxt “çıxacaq”?

Həkim: “Qızılca ilə bağlı vəziyyət hələ ki stabilləşməyib, çünki...”

Qızılca virusu daha bir can alıb. Bu dəfə Hacıqabulda. Rayonun 6-cı sinif şagirdi xəstəlikdən həyatını itirib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə məlumat sosial şəbəkələrdə paylaşılib.

Məlumatla görə, şəhərin F.Süleymanov adına 3 nömrəli tam orta məktəbinin VI sinif şagirdi Aylin Səmədi dünyasını dəyişib. Onun qızılcaya yoluxduqdan sonra səhətinin pisləşdiyi bildirilib. Qeyd edək ki, artıq bir neçə aydır qızılca ilə bağlı modul tipli xəstəxanalara xeyli insanın yerləşdirildiyi bildirilir. Yoluxanların statistikası ilə bağlı suala isə TƏBİB-dən deyilir ki, qızılca xəstələrinin sayı daim dəyişkəndir, o səbəbdən də bu barədə məlumat verə bilmirlər.

Yeri gəlmişkən, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, Azərbaycan-

da 2022-ci ildə qızılcaya yoluxma, sadəcə, 1 nəfərdə qeydə alınıbsa, 2023-cü ilin yanvar-noyabr ayları arasında bu say 1493-ə çatıb.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) verdiyi məlumata görə isə 2023-cü ilin noyabr ayı ərzində Azərbaycanda 2919 nəfər qızıl-

ca xəstəliyinə yoluxub. Maraqlıdır ki, DSK-nın təqdim etdiyi məlumatla ÜST-nin verdiyi məlumat arasında kəskin fərq var, lakin hər iki statistikaya görə bu, son 23 il ərzindəki ən yüksək yoluxma olub. Səhiyyə qurumları ölüm sayını açıqlamasa da, son üç ayda yayı-

lan məlumatlar onu göstərir ki, uşaqlar arasında qızılca-dan ölüm halları artmaqdadır.

Tanınmış həkim, tibb elmləri doktoru Adil Qeybullayev mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, qızılca ilə bağlı vəziyyət hələ ki stabilləşməyib: “Xəstələ-

mələr, ağırlaşmalar, həmçinin ölüm halları da qeydə alınır. Bu son hadisə də ona sübutdur. Qızılca virusunun bu cür yayılması iki faktora bağlıdır. Birincisi, koronavirus pandemiyasından sonra immun sisteminin təlatümləri, orqanizmin zəifləməsi və qızılca virusunun mutasiyaya uğrayaraq orqanizmdə yeni bir şəkildə xəstəliyi kəskinləşdirməsi. İkincisi, uşaqların milli peyvənd təqvimindən yayınması. Uzun müddət valideynlər müxtəlif bəhanələrlə uşaqları vaksinasıyadan yayındırırlar. Bu da nəticədə indiki vəziyyətin yaranmasına gətirib çıxarıb. Bu gün baş verən epidemioloji vəziyyətin kökündə valideyn məsuliyyətsizliyi dayanır. Ona görə düşünürəm ki, biz beynəlxalq qaydalara əməl etməliyik. Koronavirus pandemiyası zamanı vaksinasıyaya da bu cür münasibət göstərilirdi. Xeyli insan yalandan kağız aldı, vaksinasıyadan yayındı. İndiyə qədər də Azərbaycanda “Omicron” ştamının mutasi-

yası və koronavirusa yoluxmalar davam edir. Yoluxanlar da vaksin olunmayanlardır. Ona görə də birinci növbədə dünyanın və aparıcı mərkəzlərin tövsiyələrinə əməl etməliyik. Bunlar elə-belə tövsiyələr deyil. Bunlar elmi cəhətdən əsaslandırılmış çox ciddi mənbələrə söykənən elmi tövsiyələrdir. Hesab edirəm ki, bundan sonra valideynlər “Milli peyvənd” təqvimindən uşaqları yayındırmamalıdır. Hazırda “Milli peyvənd” təqviminin üzərində işlər gedir. Çox sayda vaksinin bir şprisə vurulması üçün işlər gedir. Artıq bir uğur var. Exo vaksin-6 infeksiyaya qarşı vaksindir, uşaqlara vurulur. Valideynlər uşaqları vaksindən yayındırmamalı, bunun üzərində ciddi nəzarət olmalıdır. Vaksinasıya genofondun sağlamlığı məsələsidir. Bu dövlət qurumları tərəfindən çox ciddi nəzarət olunmalıdır. Yalnız bununla uşaqlarımızı qoruya bilərik”.

□ Afaq MİRƏYİQ, “Yeni Müsavat”

MUSAVAT

Son səhifə

N 89 (8462) 23 may 2024

May

Nəslə kəsilmis quşun tükü dünyanın ən bahalı lələyi oldu

Yeni Zelandiyada nəslə kəsilmis huya quşunun tükü təxminən 28 365 dollara hərracda satılıb və dünyanın ən bahalı lələyi olub. Məlumatla görə, lələk ilk dəfə 2010-cu ildə satılıb. Sonradan beş dəfə sahibini dəyişib. Nadir tükün çəkisi cəmi 9 qramdır. Beləliklə də lələk qızıldan qat-qat bahadır. Hazırda qiymətli mətəlin bir qramı orta hesabla təxminən 77 dollara başa gəlir. Bir huya lələyinin qramı isə təxminən 3,099 dollardır. Canlı huya sonuncu dəfə 1907-ci ildə görüldü. Bu quşların tükələrindən bəzək kimi istifadə olunub. Hazırda huya Yeni Zelandiyanın simvollarından biridir.

“iPhone”un adı dəyişdirilə bilər

“iPhone” və digər “Apple” məhsullarının yaradılması üzərində işləyən marketoloq Ken Seqall şirkətə öz smartfonlarının adını dəyişməyi təklif edib. O, vaxtilə “Apple”ın qurucusu Stiv Cobs tərəfindən işə cəlb olunub. Reklam agentliyinin kreativ direktoru olan Kenin “iPhone”, “iPad” və digərlərinin adlarında “i” prefiksini müəllifi olduğu ehtimal edilir. Mütəxəssis jurnalistlərlə söhbətində bildirib ki, “Apple”ın bu addan (“iPhone”dan) imtina etməsinin vaxtı çatıb. Onun sözlərinə görə, vaxtilə cihazların adlarındakı “i” hərfi onların internetlə işlədiyini göstərirdi. Marketoloq qeyd edib ki, hazırda bu hərfin mənası yoxdur, çünki bütün müasir qadecilər internetə qoşulub.

ABŞ-da tibbi maskalar qanunla qadağan olunur

ABŞ-da tibbi maskalar qanunla qadağan olunur. Məlumatla görə, Şimali Karolina ştatında mübahisəli qanun artıq qəbul edilib. Orada ictimai yerdə maska taxmaq qanunsuz sayılır və cərimə ilə cəzalandırılır. Səbəb isə maskaların üzü gizlətməsi

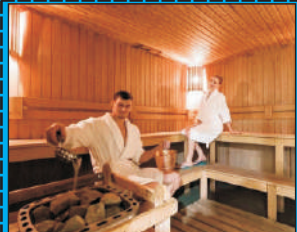
dir. Bildirilir ki, maskalar şəhərlərə quraşdırılan üzətimə sistemlərinə problem yaradır. Qeyd edək ki, qanun əvvəllər Ku-Kluks-Klanın fəaliyyəti ilə əlaqədar qüvvədə olub. Sonradan bir sıra ştatlarda ləğv olunmasa da, unudulub.

Gecə kabusları hansı xəstəliklərdən xəbər verir?

Kabusların artması lupus kimi otoimmün xəstəliklərin başlanğıcını xəbər verə bilər. Bu qənaətdə Kembric Universiteti və London Kral Kollecinin alimləri gəliblər. Alimlər lupusdan (oynaqların, dərinin, böyrəklərin və digər orqan və toxumaların otoimmün xəstəliyi) əziyyət çəkən 676 nəfərin və digər sistemli otoimmün revmatik xəstəlikləri olan 69 könüllünün sağlamlıq vəziyyəti haqqında məlumat toplayıblar. İştirakçılardan həyatlarının müxtəlif nöqtələrində (o cümlədən, xəstəliklərin kəskinləşməsindən əvvəl) hər hansı nevroloji və ya psixiatrik simptomlarla qarşılaşıb-yaşamadıqlarını bildirmələri istəndi.

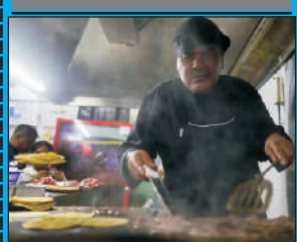
Lupus simptomlarının inkişafını və pisləşməsinə proqnozlaşdırən ən çox yayılmış əlamətlərdən biri kabusların tezliyinin artması idi. Tədqiqatçıların üçdə biri lupusun başlamasından bir ildən çox əvvəl xoşagəlməz yuxular görməyə başladıklarını bildirdi. Ümumilikdə, lupus xəstəsi olan beş xəstədən üçü və digər revmatoloji xəstəlikləri olan hər üç xəstədən biri canlı və narahat, edici kabuslar gördüklərini bildirdi. Çox vaxt subyektlər yuxularında hücumlar, müxtəlif tələlərə düşmək və ya təhlükəli yoxlular yaşayırdılar. Tədqiqatçılar əldə edilən məlumatların otoimmün xəstəliklərin müalicəsi və qarşısının alınmasının effektivliyini artırmaq üçün istifadə edilə biləcəyini təklif etdilər. Bu cür patologiyaların kabuslardan əvvəl baş verməsinin səbəbləri hələ müəyyən edilməmişdir.

Əvvəllər elm adamları tez-tez kabusların səbəbini tapırdılar.

Saunaların insan orqanizminə əvəzolunmaz faydası

Sauna antidepressantlar olmadan depressiyadan qurtulmağa kömək edir. Bu barədə beynəlxalq alimlər qrupunun apardığı tədqiqatlardan məlum olub. Alimlər iki ay ərzində saunalarda koqnitiv davranış terapiyası ilə insanların müalicə ediblər. Tədqiqatın sonunda məlum olub ki, könüllülərin 90%-i narahatlıq və depressiyadan qurtula bilib. “Depressiyadan əziyyət çəkən insanların bədən temperaturu orta hesabla yüksək olur. Sauna isə soyutma sistemini aktivləşdirir və simptomları azaldır”, - deyir tədqiqatların nəticələrində bildirilib.

3-4 nəfərlik cadır-kafeyə “Michelin” ulduzu verildi

Mexiko şəhərində kiçik takso cadırı “Michelin” ulduzunə layiq görüldü. Bildirilir ki, 50 il əvvəl qurulan kiçik müəssisə “El Califa de Leon”, yalnız bir neçə yemək təqdim edir, əsas yemək isə 3 dollarlıq takolardır. O da vurğulan ki, Meksika paytaxtında bu işə müəssisəsinə cəmi bir neçə müştəri sığır, sifarişlər isə kiçik pəncərədən götürülür.

Bunları bilirsinizmi?

- * Meyvə kimi tanıdığımız ananas əslində tarlada yetişir və meyvə deyil.
- * XIX əsrdəki bütün insanlar, indi 2 dəqiqə ərzində çəkilən şəkillərin sayı qədər şəkil çəkməyib.
- * Su ayqırının südü ağ yox, çəhrayı rəngdə olur.
- * Sən dörd səfir oxuduqda dünyada 40 insan və 700 milyon qarışqa doğulur, 30 insan və 500 milyon qarışqa ölür.
- * Zəkali insanların yuxusuzluq problemi var.
- * Hər gün dünya əhalisinin yeddində biri, yəni 800 milyon insan ac qalır.
- * İngiltərədə bir qadının orta hesabla 19 cüt ayaqqabısı var. Bunların 7 dənəsini istifadə edir.
- * Qadınlar ömürlərinin 1 ilini nə geyəcəklərini düşünərək keçirirlər.
- * Hər hansı bir dilin həmişə qorunması üçün 0 dildə ən azı 100 min insan danışmalıdır.
- * Avropada ən qədim universitet İtaliyanın Palermo şəhərində, XI əsrdə yaradılmış fibb universiteti sayılır.
- * Quşlar nəfəs aldıkları havanın dördə üç hissəsini bədənini soyutmaq üçün istifadə edirlər. Çünki quşlar tərləyə bilmirlər.

Ruminiyada deputat həmkarının burnunu dişlədi

Mayın 21-də rumıniyalı deputat

Dan Vılcan parlamentin iclası zamanı Liberal Partiyasından olan həmkarı Florin Romanın burnunu dişləyib. Hədisə parlamentin foyesində baş verib. Deputatlar əvvəlcə əl

bəyaxa olub, bir-biri ilə dava ediblər. “O, məni adamıyeyən kimi baş nahiyəmdən dişləməyə çalışdı və başımı aşağı salanda dizi ilə vurdu”, - Roman bildirib. Onun sözlərinə görə, bu, döyüş deyildi, hücum idi. Vılcan da öz növbəsində təxribata məruz qaldığını, bundan sonra Romanın çiyindən tutduğunu, lakin onunla döyüşmədiyini deyib.

Qocalmamaq üçün nə qədər çiyələk yeməlisiniz?

Çiyələk çox yeyən insanlar vaxtından tez qocalmır və Alshaymer riski də azalır. Alimlərin fikrincə, çiyələk ən faydalı 10 giləmeyvə içində ön yerdədir. Terapevt, biotexnoloq Tatyana Solnçeva çiyələyin anti-age təsirindən danışır:

“Çiyələkdə C vitamini, krem, kalium, kobalt var. Bunlar gənclik elementləridir. Eləcə də onda olan mikronutrientlər gözəllik və gənclik mənbəyidir. 100 qram çiyələkdə olan C vitamini kollagenin sintezində iştirak edir, dəri və oynaqların ömrünü uzadır.

100 qr çiyələkdə olan kremniy 3 sutka normanı təmin edir, oynaq, toxuma birləşdirici toxumaları bərkidir, dırnaq və saçları yaxşılaşdırır, dəriyi elastik edir. Eləcə də kalsium, fosfor, maqniy və s. mənimsənilməsinə təmin edir.

Çiyələkdə polifenol, antosiyanlar kimi antioksidantlar var. Məhz bunlar meyvəyə əlvan qırmızı rəng verir. Ona görə çiyələk nə qədər şux rəngdədirsə, o qədər faydalıdır. Çiyələkdə olan orqanik turşular maddələr mübadiləsi və immun sistem üçün vacibdir. Gündəlik 100-150 qram çiyələk normadır”.

Yaponiyada məşhur Fuji dağına turistlərə göstərməyəcəklər

Yaponiyanın Fujikavaqutiko şəhər rəsmiləri məşhur turistik obyekt sayılan Fuji dağının mənzərələrini görməyə manea törədən qoruyucu qara ekran quraşdırıblar. Belə ki, yerli sakinlər və iş adamları bu dağı görmək üçün gələn turistlərin sıxlığı yaratmasından dafələrlə şikayət ediblər. Məlumatla görə, “Lawson” mağazasının qarşısında hündürlüyü 2,5, uzunluğu 20 metr olan qara pərdədən hazırlanmış qoruyucu ekran quraşdırılıb. Quraşdırma işləri çərşənbə axşamı başa çatıb. Xarici turistlərin cəlb edilməsi Yaponiya hakimiyyətinin əsas məqsədlərindən biridir. Lakin xaricdən gələn ziyarətçilərin sayı son aylarda rekord sürətlə artır və bəzi ərazilər həddindən artıq turist axını ilə üzləşir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, “Son dakika” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500